

Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

September 2022

Letnik 7, številka 6

Pozdrav iz Šmartna pri Litiji

*danica Sedevčič
danica Sedevčič*

Iz tokratne vsebine:

Pogovor z Danico Sedevčič

stran 6-8

**Razigrano poletje na
Bogenšperku**

stran 13

Diamantna maturanta

stran 9

Začetek šolskega leta

stran 16

ISSN 2463-8579

V novo šolsko leto

Občina Šmartno pri Litiji

Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure

Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00

Uradne ure župana so po dogovoru, zaželeno je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice

Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla oktobra 2022, pričakujemo najkasneje do srede, **28. 9. 2022**, na elektronski naslov uredništva: krajevnenovice@bogensperk.si.

Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri svojem pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:

Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:

dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:

Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Manca Vidic in Uroš Pušnik

Jezikovni pregled:

Janoš Železnik

Naslovna fotografija:

Staretev trg okoli leta 1910

Foto:

Domoznanska zbirka Knjižnice Litija

Prelom in tisk:

Graf Littus Janez Bric, s. p.;
Biro servis – Mlakar Gorazd, s. p., Ustje 7,
1275 Šmartno pri Litiji

<https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/>

**Glasilo izhaja v nakladi
1800 izvodov in je brezplačno.**

ISSN 2463-8579

Otroško veselje je nekaj lepega. Vstop v novo šolsko leto tudi. Za vse, najmlajše, ki gredo v vrtec, učence, ki se vračajo v osnovno šolo, dijake, ki gredo v srednjo šolo. In tudi za študente, starše, učitelje in vse, ki skrbijo, da delo v teh ustanovah poteka tako, kot mora. Najbolj so vznemirjeni tisti, ki jim ta vstop pomeni nov začetek.

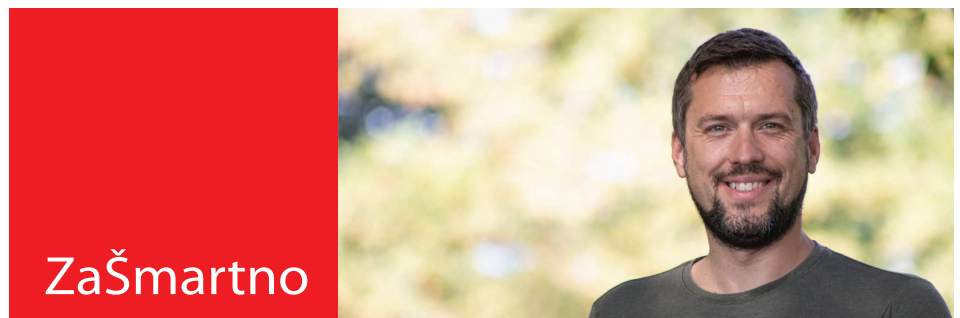
V avgustu sem po dolgem času, ker nam je epidemija v zadnjih dveh letih preprečila marsikaj, obiskala svoje kolegice in kolege na moji šmarnski šoli. Vzrok je bil pravzaprav odhod mojih treh kolegic v pokoj. Kako prisrčno je bilo naše srečanje! Vezi med nami so ostale in leta, ki smo jih skupaj preživeli v našem kolektivu, so vedno znova tema za prijeten pogovor in obujanje spominov. In kot je rekla prijateljica v

svojem poslovnem govoru, nič v našem življenju ni samo po sebi umevno, tudi to ne, da dočakaš upokojitev v kolektivu, kjer si se vedno počutil sprejetega in cenjenega. Lahko si samo hvaležen za vse, tudi za to, da se vedno znova lahko vračaš v svoj kolektiv kot upokojenec.

Naj bo novo šolsko leto prijetno za vse, naj bo zdravo, uspešno, polno novih doživetij in spoznanj. Želim si, da bi se vsi v vrtcu in šoli dobro počutili, sodelovali, prisluhnili drug drugemu in si pomagali. Mislim, da bi morali vsi otroci radi hoditi v vrtec in šolo, drugače se moramo vprašati, zakaj ne?!

In želim si, da bi končno sprejeli pametno odločitev glede širitve naše šole in novega vrtca in nam ne bi pozidali naših zelenih površin na Ustju. Žal mi je vsakega drevesa, trate, grmovnice, cvetlice, površin, ki nikoli več ne bi bile takšne, kot jih poznamo in potrebujemo. Rešitve obstajajo, samo poiskati jih je potrebno in pri tem upoštevati tudi mnenje širše skupnosti.

Katarina Kragelj

V življenju vsakega izmed nas pride čas, ko se je potrebno odločiti, kako naprej. V Šmartnem živim vse življenje, tukaj sem odrasel, ustvaril družino in ustanovil svoje podjetje. Sodelovanje v nadzornem odboru v tekočem mandatu mi je nudilo vpogled v delovanje občine in dalo zagon, da sprejem odločitev in svojo energijo usmerim v izboljšanje skupnosti.

Opazam namreč splošno prisotnost trenda, da na delovanje in odločitve tako lokalne kot državne politike velikokrat gledamo negativno. Splošno kritiziranje situacije težko vodi v izboljšanje. Zato menim, da je vsak od nas lahko takšnega mnenja le, če je poizkusil nekaj spremeniti.

Najavljam, da se bom na prihajajočih lokalnih volitvah potegoval za mesto župana. Kandidirati želim kot neodvisen kandidat, z zbiranjem podpisov podpore. Prvi pravi pokazatelj smiselnosti kandidature vidim prav v odzivu vas, občank in občanov. S tem namenom vas vabim na obisk strani www.zašmartno.si, kjer je na voljo več informacij o moji kandidaturi. Glavni namen strani je prikaz večine, kar občina Šmartno pri Litiji že ima in ponuja.

Hkrati je na njej opisan tudi razvojni program, s katerim želim doseči zastavljene cilje za dvig kvalitete bivanja in večjo prepoznavnost v regiji. Z veseljem ugotavljam, da razpolagamo z velikim potencialom in moj osebni cilj je, da ga kar v največji meri izkoristimo.

Najpomembnejša lastnost, ki krasi občino, je povezanost njenih prebivalcev. Letošnja dvajseta obletnica občine je bila lep opomnik, da močna in uspešna skupnost lahko obstoji le s sodelovanjem vseh, ki v njej bivamo in delujemo. Občutek imam, da smo v zadnjem času s te poti skrenili, moja zaveza je, da se tja vrnemo.

Sem zagovornik stališča, da delo prinaša rezultate. Sodelovanje zainteresirane skupnosti je temelj, da se občina razvija. Zato vas na tem mestu povabim, da vaše morebitne predloge, pobude in vprašanja naslovite na naslov: info@zašmartno.si.

Veselim se vaše morebitne podpore in sodelovanja z vami.

S spoštovanjem, Blaž Izlakar

plačnik oglasa: Blaž Izlakar

Za vrtec podpisana pogodba z izvajalcem

Avtor članka: Rajko Meserko, župan

Zadnji mandat je zaznamovala epidemija, ki je na neki ravni močno upočasnila sprejemanje postopkov tako na državni kot lokalni ravni. Pa vendar se je na koncu izkazalo, da je bilo tako prav, saj se je čas pridobivanja potrebne dokumentacije za izgradnjo vrtca tako zavlekel, da smo na koncu pridobili tudi sofinanciranje države. Če občina v določenem trenutku ne bi prepoznala kritične situacije, se ne bi mogla prijaviti na razpis za zdaj pridobljena sredstva države za namen izgradnje vrtca. Zato smo se na občinskem svetu odločili, da na razpis prijavimo projekt vrtca na lokaciji obstoječega.

Morda se ljudem postopki pridobivanja dokumentacije za takšne projekte, kot je vrtec, zdijo absurdni ali pa nerazumljivi. Treba pa je poudariti, da je občina k temu zavezana.

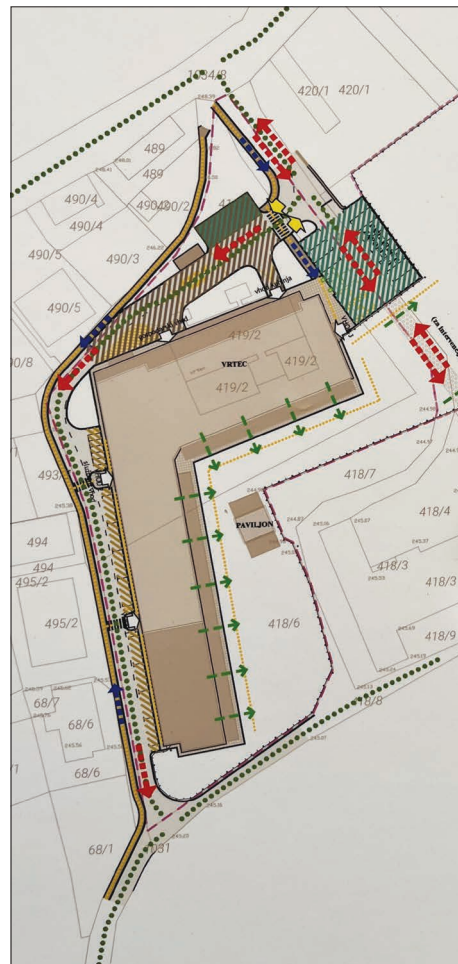
Podpisana pogodba

V tem letu je bil tako zaključen razpis za izbiro izvajalca in z njim podpisana pogodba na podlagi odločitve o oddaji javnega naročila v mesecu juniju 2022.

Postopki za izgradnjo vrtca

Občinski svet je na zadnji seji konec junija med drugim v okviru rebalansa občinskega proračuna potrdil dinamiko sofinanciranja gradnje vrtca, ki je predvidena od 2022 do 2024. Za projekt gradnje vrtca v Šmartnem je s strani ministrstva tako pred-

videnih 1.172.667,07 EUR s predvidenim financiranjem v letu 2023, za razliko pa so predvidena sredstva Eko sklada ter občine. V letu 2023 je planirano dokončanje 1. faze z izgradnjo prizidka, v katerem bodo upravni prostori vrtca in šest oddelkov. V letu 2024 pa je predvidena rušitev starega objekta in izgradnja novih prostorov – osem oddelkov in centralna kuhinja. Podroben opis poteka gradnje novega vrtca in projekta bo predstavljen v naslednji številki občinskega glasila. Zahvaljujem se vsem, ki ste aktivno sodelovali, da je projekt stekel v realizacijo. Prav posebej pa zahvala članom posvetovalnega telesa ter članom občinskega sveta za razumevanje in podporo.

Čestitka ob nazivu diamantni maturant

Avtor članka: Rajko Meserko, župan

Matura je gotovo prelomen dogodek vsakega dijaka in je pomemben korak v svet samostojnosti. Letos je v Sloveniji opravljalo splošno maturo 5865 dijakov in najvišji možni uspeh je doseglo 18 kandidatov. Med njimi sta tudi dva nekdanja učenca šmarske osnovne šole.

Zato s ponosom čestitam Mariji Snežni Benedičič in Maticu Kremžarju, ki sta si prislužila naziv DIAMANTNI MATURANT.

Ne zgodi se prav pogosto, da se v manjši lokalni skupnosti istočasno pojavita dva izjemna posameznika. Naj bo njun uspeh tudi spodbuda za vse nas. Iskrena zahvala pa seveda velja tudi vsem tistim, ki jima stojite ob strani. Prav pa je, da uspeh ne ostane neopažen.

Zato spoštovana Marija in Matic, srečno na vajinih poteh in pri nadaljnjem študiju, ki sta si ga izbrala.

Ureditev nove mrliške vežice v Veliki Štangi

Avtor članka: Rajko Meserko, župan

Občina Šmartno pri Litiji je v mesecu avgustu 2022 z vgradnjo potrebne notranje opreme v osrednjem poslovnem prostoru in kuhinji zaključila z investicijo ureditve nove mrliške vežice v Veliki Štangi. Ob že pridobljenem uporabnem dovoljenju je tako mrliška vežica dobila svoj končni izgled, ki ga bo v prihodnje potrebno dopolniti še z zunanjo zasaditvijo. S tem območje dobiva urejen poslovilni objekt.

Obvestilo

Občina Šmartno pri Litiji obvešča, da je na uradni spletni strani

<https://obcina.smartno.si/za-obcane/javni-razpisi-natecaji-narocila-drazbe-pozivi-in-namere/javni-razpisi-in-natecaji/>

objavljen naslednji javni razpis:

Javni razpis za sofinanciranje malih komunalnih čistilnih naprav na območju občine Šmartno pri Litiji v letu 2022.
Rok za oddajo vlog je 30. 9. 2022.

Tanja Kepa Ferlan

Šmartno med dražjimi občinami?

Avtor članka: Rajko Meserko, župan

Tudi mene je presenetila lahkotnost objave »izsledkov« Računskega sodišča Republike Slovenije. Ko pa sem stvar resno vzel v roke, sem ugotovil, da njihova »raziskava« ni tako transparentna.

Računsko sodišče v obrazložitvi raziskave navaja sledeče:

»Računsko sodišče za potrebe izvajanja revizijske pristojnosti zbira relevantne podatke, jih proučuje in prepoznava tveganja za nepravilno ali nesmotrno porabo javnih sredstev. Raziskava o cenah bo računskemu sodišču služila kot pomoč pri identifikaciji področij za izvedbo revizij, pridobljene in analizirane podatke o cenah pa objavljamo, ker menimo, da so lahko koristni tako za deležnike na vseh ravneh zagotavljanja storitev kot tudi za prebivalce, torej uporabnike teh storitev.

Vse predpostavke za prikazane podatke o cenah so podrobno predstavljene v poročilu. Pri analizi in predstavitvi smo izhajali iz odgovorov občin, pri čemer njihove pravilnosti oziroma točnosti nismo preverjali.«

Vse predstavljene cene so veljale na dan 1. 1. 2021 oziroma za leto 2021. (vir: <https://www.rs-rs.si/razno/cene/>)

Nujno je treba poudariti, da je Računsko sodišče RS pri svoji raziskavi podatke vrglo v isti koš, pri tem pa so zanemarili ključne parametre, ki bistveno vplivajo na končne rezultate takšne »raziskave«. Ključni element določanja cen storitev je v domeni UREDBE o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja, ki je sprejeta na nivoju države. Se pravi je cena odvisna od dolžine vodovodov in števila odjemnikov, ki so priklopljeni na ta sistem. Torej razvejanost infrastrukture in v preteklosti prenašanje lastništva na občino na področju vodovodov botrujeta končni ceni za uporabnika. Primerjava med občinami je tako lahko mogoča le na občinah s podobnim vodovodnim sistemom in približno enakim številom porabnikov. Občina je v začetku leta 2014 pričela z gradnjo kanalizacijskega

omrežja in skupne čistilne naprave. Zadevo sem nekako podedoval, saj je bila že v izvedbi. Žal Občina takrat predhodno ni opravila preračuna vrednosti gradnje povezovalnega kanala in kasnejših stroškov obratovanja. Glede na število priključenih enot je tako sistem kljub subvenciji Občine finančno potraten. S priključenjem dodatnih možnih enot pa smo to breme delno zmanjšali oziroma se je to porazdelilo na večje število uporabnikov.

Občina je v lanskem letu razpisala možnost SUBVENCIONIRANJA gradnje malih čistilnih naprav občanom, kar je bilo objavljeno v tem glasilu, objavo pa najdete tudi na spletni strani Občine (<https://obcina.smartno.si/razpisi/razpisi-in-natecaji/javni-razpis-za-sofinanciranje-malih-komunalnih-cistilnih-naprav-na-obmocju-obcine-smartno-pri-litiji-v-letu-2022/>).

Zavezujoča odločitev o odvozu komunalnih odpadkov v Ljubljano je bila prav tako sprejeta pod prejšnjim vodstvom. V tem zadnjem obdobju smo si občine v končnem sporazumu le »izborile« možnost odstopa od dogovora z MO Ljubljana po določenem obdobju. Dejstvo pa je, da lahko le z aktivnim ločevanjem zmanjšujemo ceno in s tem tudi stroške.

Seveda pa se sprašujem, na katerem mestu bi Občina bila, če ne bi z aktivnim delom v obdobju teh dveh mandatov znižali višino točke za izračun nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča. Z odlokom smo v letu 2018 bistveno spremenili način določanja točk za komunalno opremo ter namena objektov. Prav tako se je spremenila obremenitev nezazidanih stavbnih zemljišč z razlogom, da se spodbudi aktivna zemljiška politika. V odloku 2018 smo tudi natančneje opredelili pogoje za oprostitev NUSZ. Bila sta določena tudi nižja izhodiščna vrednost točke, in sicer 0,0070 EUR (prej 0,00869 EUR), ter način valorizacije.

ln še komunalni prispevek: v letu 2021 smo sprejeli nov odlok (ULRS št. 6/21), v katerem smo znižali višino komunalnega prispevka za cca. 20 % preko znižanja prispevne stopnje zavezanca. Zadnja sprememba v letošnjem letu (ULRS št. 26/22) pa je bila vezana na natančnejše definiranje preteklih vlaganj in možnost oprostitve komunalnega prispevka v višini 30 % za industrijske stavbe in skladišča.

Naj povzamem, da pri vsem tem še vedno vidim možnosti za izboljšanje položaja, vendar pa je to soodvisno od poslušanja države. Verjemite, da smo tudi s sosednjimi občinami na tem področju zelo glasni.

Spoštovani občani in občanke občine Šmartno pri Litiji!

Avtorica članka: Helena Kozlevčar, medobčinska inšpektorica, vodja SOU

Pred vrati je začetek novega šolskega leta, posledično se bo povečalo število udeležencev v prometu. Med njimi bo najbolj ranljiva

skupina – otroci, zato bodite vozniki še posebej v prvih dneh izjemno previdni.

Vse štiri občine ustanoviteljice organa Skupne občinske uprave občin Dol pri Ljubljani, Litiji, Šentrupert in Šmartno pri Litiji so se odločile za nakup lastnega merilnika hitrosti, s katerim bo redarska služba SOU izvajala redne meritve. Meritve se bodo iz-

vajale predvsem na odsekih cest, kjer potekajo šolske poti, in na lokacijah, kjer so bile v preteklosti podane pobude po namestitvi hitrostnih ovir zaradi pogostih prekorajitev hitrosti.

Namen postavitve merilnikov hitrosti ni v polnjenju občinskih blagajn, temveč so lokacije določene z namenom preventivnega zmanjšanja prometnih prekrškov, nesreč in umiritve prometa.

Obveščamo vas, da se bodo meritve hitrosti na območju občine Šmartno pri Litiji izvajale mesečno po planu.

Vozite previdno, upoštevajte prometne predpise, seveda tudi v dneh, ko ni napovedanih meritev hitrosti. Naj vam prihajajoči dnevi prinesejo kaj lepšega kot položnico in kazenske točke.

Zbiranje vlog oškodovancev, ki so utrpeli škodo na kmetijskih pridelkih zaradi posledic suše v letu 2022

Avtorica članka: Tanja Kepa Ferlan

Občina Šmartno pri Litiji na podlagi Sklepa Uprave RS za zaščito in reševanje o pričetku ocenjevanja škode na kmetijskih pridelkih zaradi posledic suše v letu 2022, št. 844-18/2022-13-DGZR, z dne 12. 8. 2022, poziva oškodovance, ki so utrpeli škodo zaradi posledic suše v letu 2022 na kmetijskih pridelkih, da na predpisanem obrazcu (Obrazec 2 – Ocena škode v tekoči kmetijski proizvodnji na pridelkih, povzročene po naravni nesreči) oddajo prijavo škode. Prijavo škode zaradi

suše lahko poda kmetijsko gospodarstvo, če je zaradi neugodnih vremenskih razmer uničenih nad 30 % običajne letne proizvodnje na posameznem pridelku in če skupna površina prizadetih kmetijskih površin dosega ali presega 1 ha primerljivih kmetijskih površin.

Obrazec izpolnjujejo le tista kmetijska gospodarstva, ki imajo KMG-MID iz registra kmetijskih gospodarstev. Če KMG-MID ni urejen na datum 31. 5. 2022, oškodovanec ni upravičen do državne pomoči. Navedene površine in kulture morajo biti skladne s podatki v subvencijski vlogi oz. z zadnjim izpisom iz registra kmetijskih gospodarstev, če vloga v letošnjem letu ni bila oddana.

Rok za oddajo izpolnjenih in podpisanih vlog oškodovancev je sreda, 21. 9. 2022, na naslov: Občina Šmartno pri Litiji, Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji, osebno ali po elektronski pošti: info@smartno-litija.si. Obrazec za prijavo škode lahko oškodovanci dobijo na Občini Šmartno pri Litiji, soba 8 (kontaktna oseba: Tanja Kepa Ferlan, tel.: 01 896 28 01) ali na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji (<https://obcina.smartno.si/>). Škodo naj prijavljajo le tisti oškodovanci, ki so dejansko utrpeli škodo.

Prijava škode se šteje kot vloga za izplačilo sredstev za odpravo posledic naravne nesreče, če bo Vlada RS za naravno nesrečo, v kateri je bila ta ocena škode narejena, odločila, da se uporabijo sredstva za odpravo posledic škode v kmetijstvu in sprejela predpisan program odprave posledic škode.

Spoštovani občani in občanke Občine Šmartno pri Litiji!

Sem Karmen Sadar in s ponosom vam sporočam, da bom na jesenskih lokalnih volitvah kandidirala za županjo Občine Šmartno pri Litiji.

V svojih osemnajstih letih delovanja v lokalni skupnosti sem spoznala vse ktičke naše prelepe občine, spoznala sem ljudi, vse strahove in težave, s katerimi se soočamo, vse vaše želje in pričakovanja. Vem, da sem prava izbira za predstavnico vseh občanov te občine.

Učila sem se od najboljših, brusile so me izkušnje in utrjevale preizkušnje. Želim si napredka, želim si veselih in razigranih otrok, želim si zadovoljnih kmetov, delavcev in starejših, želim si uspešnih športnikov in ustvarjalnih kulturnikov. Prav tako kot vi si tudi jaz želim samo najboljše za našo občino!

Kot vaša županja vam zagotavljam, da ne bomo ostali samo pri željah in praznih obljubah! Vem, da nam ni vseeno, zato stopimo skupaj za naš dom, naše otroke in vnuke in skupaj spremenimo besede v dejanja! Imam vizijo, imam načrt in imam pogum! In

zaradi vsega naštetega si želim voditi vse vas kot vaša županja. Na prihajajočih lokalnih volitvah bom kandidirala kot nestrankska kandidatka s podporo občanov. Naša zakonodaja določa, da moram h kandidaturi predložiti določeno število overjenih podpisov volivcev iz občine na posebnih obrazcih. Prepričana sem, da lahko uspem z vašo pomočjo in zaupanjem.

Obljubljam vam, da bo naša kampanja usmerjena v prihodnost, v reševanje težav in izzivov, ki so pred nami, in ne razčiščevanju starih zamer na vseh nivojih. Verjamem, da lahko združimo moči in skupaj dokažemo, da Občina Šmartno pri Litiji zmore drugače, bolje in več.

Vabim vas, da moje aktivnosti spremljate na spletnem naslovu www.smartnoseprebuja.si.

mag. Karmen Sadar

Spoštovane občanke, spoštovani občani!

Avtor članka: Franc Props, poslanec

Vstopamo v jesen, pripravljene na nabiranje novega znanja v šolskih klopih ter uspešno in ustvarjalno delo v naših delovnih okoljih.

Prvi trije meseci mojega poslanskega dela v 9. sklicu Državnega zbora Republike Slovenije so bili preplet učenja in reševanja izzivov pri uresničevanju naših volilnih obljub. Prve zakone, s katerimi odgovarjamo na pereče izzive našega vsakdana, povzemam v nadaljevanju.

Sprejeli smo:

- Novelo Zakona o dolgotrajni oskrbi, s katero bo mogoče zagotoviti vire financiranja in dejansko izvajanje dolgotrajne oskrbe. Med drugim za financiranje stroškov dela iz naslova dviga plač zaposlenih v socialnovarstvenih zavodih predvideva sredstva iz proračuna, s čimer podražitev ne bodo breme oskrbovancev ter sprememb standardov in normativov. Z novelo zakona smo odgovorili na pomisleke nekaterih deležnikov na prejšnji zakon, ki po njihovem mnenju ni bil izvedljiv, ker ni zagotavljal virov financiranja za dolgotrajno oskrbo. Opozicijska stranka SDS je izvajanje tega zakona (kot tudi nekatere druge) blokirala z vložitvijo pobude za referendum. Njihovo ravnanje zlorablja institut referenduma in prelaga strošek dviga cen oskrbnin na oskrbovance.
- Novelo Zakona o nalezljivih boleznih (ZNB), ki daje zakonodajno podlago za hitro odločanje ob ponovnem pojavu nalezljive

bolezni, s katero bo država pripravljena na morebitne hujše epidemije. Poudarjam, da s spremembo ZNB cepljenje proti covid-19 ostaja prostovoljno, ne predvideva se dodatno zapiranje šol in ne nalaga se obveznosti nošenja mask v šolah. Novela zakona ne uvaja nobenih novih prekrškovnih postopkov ali glob, temveč jih črta.

- Zakon za zmanjšanje neenakosti in škodljivih posegov politike ter zagotavljanje spoštovanja pravne države, ki so ga pripravili v Inštitutu 8. marec. Zakon v prejšnje stanje vrača 11 zakonov, spremenjenih v času prejšnje vlade.
- Predlog zakona za znižanje davka na dodatno vrednost za elektriko, zemeljski plin, les za kurjavo in daljinsko ogrevanje z 22 na 9,5 odstotka. Znižanje DDV za energente je eden od ukrepov za nižje cene položnic za ogrevanje.

V vladi dr. Roberta Goloba se zavedamo resnosti energetskih razmer, zato v sodelovanju s ključnimi deležniki (gospodarstveniki, kmeti in avtoprevozniki) pripravljamo celovit paket omilitvenih in ciljno usmerjenih ukrepov na področju energetske in prehranske druginje. Naslovili smo problematiko visokih cen pogonskih goriv, kjer se je država odpovedala nekaterim dajatvam, da bi bila cena za končnega uporabnika čim nižja. Ponovna uvedba regulacije cen se je že odrazila v pocenitvi pogonskih goriv zunaj avtocest. Sledili so ukrepi za blažitev prehranske druginje, med drugim 22 milijonov evrov pomoči kmetom v obliki subvencij za repromaterial in gorivo, odkup domače pšenice in redno spremljanje cen košarice petnajstih dobrin. Vlada je v zakonodajni postopek vložila

tudi predlog uvedbe enkratnega energetskega dodatka za najbolj ranljive skupine prebivalstva, ki bo izplačan v enkratnem znesku. Skupen cilj vseh predlaganih ukrepov je porazdelitev bremen po celotni verigi in iskanje ravnotežja med državnim proračunom in končnim uporabnikom.

Zavedam se, da je to šele začetek mandata, ki zaradi mednarodnih okoliščin, zdravstvenih in gospodarskih izzivov vsekakor ne bo enostaven in bo terjal veliko zavzetosti, truda in iznajdljivosti pri reševanju težav, s katerimi se soočamo prebivalke in prebivalci Slovenije.

Ob tem želim poudariti, da je moja prioriteta zastopanje interesov prebivalcev iz volilnega okraja Litija, torej občin Šmartno pri Litiji in Litija.

Moja obljuba je, da bom nadaljeval zavzeto delo poslancev iz našega okraja in vam po svojih najboljših močeh pomagal reševati probleme. V ta namen bo v kratkem na območju volilnega okraja vzpostavljena poslanska pisarna, kjer se bomo lahko srečali v živo in pogovorili. Za vsakogar, ki bi se trenutno rad obrnil name, pa prosim, da me kontaktira preko e-pošte franc.props@dz-rs.si ali na GSM 041 636 160.

Gibanje Svoboda namerava aktivno sodelovati tudi v politiki na lokalnem nivoju, zato že sestavljamo ekipo odgovornih in izkušenih ljudi, ki bodo s svojim znanjem in izkušnjami prinesli našim krajem dodatni razvoj in nove vsebine. Vabim vas, da sodelujemo za korist občine Šmartno pri Litiji in izkoristimo možnosti in priložnosti, ki so nam na voljo!

»Učitelji so glasniki iz preteklosti in spremljevalci v prihodnost.«

(Albert Einstein)

Vprašanja postavil: dr. Jernej Kotar

Prva jesenska številka je tudi letos posvečena našim učencem in učiteljem. Na začetku septembra so se vsi skupaj po dobrih dveh mesecih vrnili v šolske klopi, letošnje šolsko leto pa bo v šmarski šoli vsaj za del učencev drugačen. Z lanskim šolskim letom se je namreč upokojila dolgoletna učiteljica, gospa Danica Sedevčič, ki je mnoge generacije spremljala na poti odrasčanja in nanje prenašala svoje bogato znanje.

Gospa Danica, dovolite mi, da se vam najprej zahvalim za vaš prijazen odziv našemu vabilu k pogovoru. Ko sem pred meseci izvedel, da se boste upokojili, se mi je takoj porodila želja, da bi se ob tej priložnosti pogovoril z vami in to delil z našimi bralkami in bralci.

Tako kot je pri nas že v navadi, bi lepo prosil, če nam lahko za začetek poveste nekaj malega o sebi.

Večina me pozna kot učiteljico slovenščine. Tisti, ki sem jih poučevala, pravijo, da sem (bila) stroga. Najbrž bo to držalo, saj je to pridevnik, ki je nekako neobhodno povezan z našim poklicem. 1. septembra, ko sem uradno postala upokojenka, je minilo natanko 40 let, odkar sem prvič stopila pred šmarske učence. Kaj več o tem me boš gotovo vprašal v nadaljevanju, zato tu o meni še kaj manj znanega.

Po svetu hodim z odprtimi očmi, kot pravimo temu, saj me zanima mnogo stvari. Včasih sem s svojimi interesi in navdušenji v breme celo sama sebi, ker si v nenehnem hitenju dobresedno kradem čas, da nare-

dim kaj za svojo dušo. Že od otroštva sem navdušena bralka. Ljubezen do fotografiranja združujem s sprehodi v naravo, z izleti in krajšimi potovanji, v zadnjih letih predvsem po Sloveniji, občasno pa obiščem tudi tuje dežele. Rada kolesarim, pred nekaj leti sva z možem v petih dneh prekolesarila 400-kilometrsko kolesarsko pot ob reki Muri v Avstriji, kar je bilo čisto posebno doživetje. Kolikor se le da, se družim s prijateljicami, z nekaterimi od njih že dolga leta hodim v gledališče, na razstave, na koncerte, saj uživam v dobri glasbi. Moja posebna strast je raziskovanje družinskih korenin, iščem podatke po arhivih, župniščih, da bi izvedela, od kod sem in kdo sem. Sprostim se ob ročnih delih, pletenju, kvačkanju, klekljanju, vezenju. Očarana sem nad lepo pisavo, želim izpopolniti svoje znanje kaligrafije. V zadnjih letih sem našla nekaj časa tudi za rože in majhen vrt na podedovani kmetiji. V največje veselje pa mi je čas, ki ga preživim s svojo družino, z očetom in sestro, pa seveda z možem, zetom in že odraslima hčerkama, na kateri sem zelo ponosna. V

Danica Sedevčič (druga z leve)

neizmerno veselje sta mi (kot vsaki babici) vnučka Vid in Mila.

Pogosto lahko slišimo, da se ljubezen do učiteljskega poklica pojavi že v otroških letih. Se morda spominjate, kdaj se je v vas prebudila želja, da bi postali učiteljica?

Moram reči, da to ni bila čisto otroška želja. Sem jo pa nekje v podzavesti verjetno nosila v sebi, saj smo se z vrstniki v naselju pogosto igrali šolo in jaz sem bila vedno učiteljica. Ko so me kdaj vprašali, kaj bom, ko bom velika, pa sem največkrat rekla, da bom šivilja. Pri delu sem opazovala in občudovala teto, ki je bila izučena šivilja, pa tudi mama je rada sedla za šivalni stroj. Jaz sem

iz ostankov blaga šivala oblekice svojim punčkam.

No, da se vrnem k vprašanju, kdaj sem začutila željo po učiteljskem poklicu – to je bilo ob koncu osemletke, ko sem se morala odločiti za srednjo šolo. Spogledovala sem se z mislijo, da bi študirala jezike ali morda celo novinarstvo. Ker pa je ravno v tistem času zelo primanjkovalo učiteljev, je takratni ravnatelj učence, ki smo se nameravali vpisati na gimnazijo, nagovoril, da izberemo pedagoško gimnazijo. Obljubil nam je štipendijo in zagotovljeno službo. To me je prepričalo, saj bi lahko veselje do jezikov združila z učiteljskim poklicem. Na gimnaziji sem ugotovila, da bo študij jezikov najbrž zahtevnejši, kot sem si mislila. Nenehno brskanje po slovarjih (takrat seveda še v knjižni obliki) je bilo precej mukotrpno opravilo, zato sem začela izbirati med ostalimi predmeti. Na koncu sta na situ ostali slovenščina in zgodovina. Kot knjižni molj sem skozi neštete prebrane knjige že v osnovni šoli vzljubila slovenski jezik, zgodovina pa se je nekako prikradla v to kombinacijo skozi branje in poslušanje pripovedi starih staršev in staršev o nekdanjem življenju, običajih, pa tudi o vojni, ki so jo vsi doživeli. Študirala sem z velikim veseljem in zanimanjem. Po vseh letih prakse lahko rečem, da je bila pedagoška akademija dobra šola, z odličnimi profesorji, ki so nam dali izvrstno podlago za opravljanje učiteljskega poklica. Še zdaj z veseljem in nostalgijo pobrskam po shranjenih študijskih zapiskih, čeprav so leta prinesla tudi veliko sprememb.

Kako se spominjate vaših začetkov na učiteljski poti? Nam lahko zaupate, kakšni strahovi so vas obdajali, ko ste prvič stopili pred učence?

Moj učiteljski »ognjeni krst« je bil na podružnični šoli na Vačah. To je bila manjša šola s 100 učenci in petimi učitelji – vse imam v najlepšem spominu, saj so me takoj sprejeli za svojo in mi pomagali pri prvih korakih v svet poučevanja. Dve učiteljici sta poučevali na razredni stopnji, trije pa smo učili vse predmete na predmetni stopnji. Ves pouk je bil v kombinaciji, torej po dva razreda skupaj, tako da je bil en oddelek, ki sem ga učila, peti in šesti razred, drugi pa sedmi in osmi razred skupaj. Učila sem šest predmetov: slovenščino, angleščino (to je bilo kar pogumno, saj sem se opirala le na svoje srednješolsko znanje!), spoznavanje družbe, zgodovino, gospodinjstvo in srbohrvaščino. Vse popoldneve in vikende sem seveda porabila za priprave na pouk. Spominim se, da me je ravnatelj Jože Grošel na razgovoru pred nastopom službe posvaril pred živahnimi osmošolci, ki so jo pošteno zagodli moji predhodnici. Če se prav spominim, so ji – močni kmečki fantje – prestavili avto na šolskem dvorišču. Kljub temu se mi zdi, da me ni bilo posebej strah; že res, da je bilo ob tako pomembnem trenutku nekaj treme in pomislekov, ali bom zmogla ... A bila sem polna adrenalina, vznemirjena in

navdušena, zelo sem se veselila prvega srečanja z učenci. Še vedno imam pred očmi vodjo šole, žal že pokojno Tončko Bijec, ki me je prvo uro pospremila v razred in me predstavila učencem. Njihovi prijazni in radovedni pogledi so razbili še zadnje tremo in tako se je začelo ... Lahko rečem, da je bila to obojestranska ljubezen na prvi pogled in, ja, res je – prvih ne pozabiš nikoli. Bila sem mlada, skoraj njihova vrstnica, in ko sem se junija poslavljala – kljub vsemu sem si želela službe v »dolini« – sem odhajala s težkim srcem in solzami. V pičlih štirih mesecih se je nabralo kup nepozabnih doživetij in še danes smo veseli, ko se srečamo.

Septembra istega leta se je zgodba ponovila – še en nov začetek me je čakal v Šmartnem. Zdi se mi, da sem bila tu precej bolj negotova in prestrašena. Velika šola, veliko učiteljev, ogromno novih, radovednih obrazov ... V službo me je sprejel ravnatelj Boris Žužek, prišla sem v dober kolektiv, takoj prvo leto sem postala razredničarka petega razreda. Že po prvih urah z učenci sem vedela, da sem se odločila za pravi poklic. Čeprav sem tako kot vsi preživljala lepše in slabše čase, mi resnično nikoli ni bilo žal, da sem postala učiteljica.

Skozi desetletja ste bili priča mnogim spremembam, tako na globalnem kot tudi na lokalnem nivoju. Kako so vplivale na vaše delo? Ali vam je bilo na začetku lažje poučevati kot zadnja leta?

Spremembe so seveda stalnica v našem življenju. Če hočemo iti v korak s časom, je nujno nenehno prilagajanje in učenje. Tudi v šoli ni nič drugače. Časi z začetka moje poklice poti so v mnogočem neprimerljivi z današnjimi. Takrat smo, na primer, imeli na šoli samo en televizor, ki je ponosno kraljeval na odru v zgornji avli. Danes ima vsaka učilnica svoj računalnik, da o ostali opremi ne govorimo. V zbornici smo še redki, ki se spominjamo starega ciklostila in vonja po cikotinu, ko smo razmnoževali na roke napisane učne liste in kontrolne naloge ... Zdi se mi, da sem tip človeka, ki nima težav s sprejemanjem novosti. Izjema so seveda take, ki so skregane z logiko in zdravo pametjo – žal moram reči, da je (bilo) takih v šolskem sistemu ogromno. No, če ostanem pri pozitivnih spremembah, ki pripomorejo k večji kvaliteti dela, te sem sprejemala z navdušenjem, vedno sem se z veseljem kaj novega naučila. Računalnik z vsemi (z) možnostmi je postal nepogrešljivo orodje. Tudi delo na daljavo v času kovida mi (po začetnem šoku) v tehničnem smislu ni predstavljalo posebnega problema, čeprav je bilo naporno zaradi drugih razlogov. Je pa res, da je – kljub vsemu razvoju – zame do konca ostal na prvem mestu pristen odnos z učenci. Če dobro premislim, se v tem smislu moje težave in učni postopki v vseh letih niso veliko spremenili. Vse, kar je prinesel razvoj, sem vklju-

čevala kot podporo svojemu delu in ne kot nadomestilo tistega, kar sem morala narediti kot učiteljica. Skozi leta poučevanja sem si izdelala ogromno učnih gradiv, ki jih hranim v debelih fasciklih (zadnja desetletja pa seveda v virtualni obliki). Ko sem v začetku julija pospravljala učilnico in praznila omare, sem spočetka mislila, da bom vse dala v star papir. Potem pa me je prešinilo, da je v teh mapah vendarle 40 let mojega dela in da se zaenkrat (čeprav najbrž res ne bom ničesar več rabila) še ne morem ločiti od vsega in sem si pripravila odpeljala domov. Če se vrnem k zastavljenemu vprašanju – težko bi rekla, da je bilo poučevanje na začetku težje, kot je danes. Pred 40 leti pač ni bilo računalnika in interneta, zato sem poučevala v okviru možnosti, ki so bile na voljo. Mislim, da dober učitelj, lahko poučuje tudi samo s tablo in kredo, najpomembneje je, da začuti in razume mladega človeka, ki mu predaja znanje, da je strokovno dobro podkovan, da zna vzbuditi zanimanje za snov, da je potrpežljiv in empatičen ... To bi rekla, je skrivnost učiteljevega poslanstva in je brezčasna.

V svoji bogati karieri ste spremljali odraščanje cele vrste generacij učencev. Nam lahko morda zaupate, kdaj vam je bilo najlepše opravljanje svoj poklic?

Kot sem že povedala, sem uživala v svojem poklicu. Učenci imajo radi sproščene in zanimive ure, žal pa snov ni vedno takšna, da bi to omogočala. Trudila sem se, da sem ure popestrila z ugankami, s kvizi, z igrkami, zgodbicami, s pesmicami, včasih smo naredili kak izdelek, povezan s snovjo, včasih sem povabila kakega gosta, peli smo ljudske pesmi, izvedli številne manjše projekte ... Učenci so bili navdušeni nad takimi popestritvami, jaz pa nad njihovim odzivom. Dolgočasno snov sem začinila s kako šalo, duhovitostjo, pa je bila ura takoj prijaznejša. Vedno se to ni dalo, a učenci so znali ceniti te drobne geste. Vsakemu učitelju so v zadovoljstvo dosežki učencev, za katere ima zasluge tudi on. Pa tu nimam v mislih samo učnih presežkov. Vedno sem bil res vesela, če sem kakega upornega nebralca navdušila za branje. Zadovoljstvo sem občutila ob učencih, ki so imeli izrazite učne težave, doživljali so neuspeh za neuspehom, njihova samopodoba je bila na ničli, potem pa se je ob spodbudah in prigovarjanju zgodil nek klik in počasi so s trudom zlezli na zeleno vejo. To se bile take majhne zmage, ki so me navdihovale in mi dajale moč, da sem tudi sama kdaj zlezla iz kake luknje, v katero sem padla. Seveda sem bila izjemno ponosna na učence, ki so osvajali priznanja na tekmovanjih iz materinščine ali dosegali kakšne druge uspehe. Ravno letos sta dva naša (in tudi moja) nekdanja učenca postala diamantna maturanta in delček zaslug za to imamo najbrž tudi učitelji, ki smo ju poučevali v Šmartnem. Izredno rada srečujem nekdanje učence – mnoge od njih že kot

starše sedanjih učencev – in poklepetam z njimi. Vesela sem, ko vidim, da so uspešni v svojih poklicih, da imajo družine, da so odrasli v krasne ljudi. Posebna doživetja so obletnice valet, ki jih organizirajo nekatere generacije nekdanjih učencev. Tam čez leta izvem za kakšne dogodke in lumparije, ki so ostali skriti mojim budnim očem.

Skozi desetletja se je nabralo ogromno doživetij. Nam lahko poveste, kateri so se vam najbolj vtisnili v spomin?

Joj, tega je pa res ogromno, najmanj za kakšen roman. V 40 letih se nabere zgodb, takšnih in drugačnih, veselih in žalostnih. Kaj mi je že tudi ušlo iz spomina, ki je preobremenjen z marsičem drugim. Prav žal mi je, da si nisem uspela sproti zapisati kakšnih anekdot in drobnih vsakodnevnih doživetij. Eden od prvih posebnih dogodkov se je zgodil moje prvo leto v Šmartnem. Na zimskem športnem dnevu na bližnjih Selah sem si zlomila roko ob trčenju z učencem. On jo je odnesel brez poškodb, a je bil vidno pretresen, saj takšno srečanje z učiteljico ni prav zabavno, jaz pa sem si zlomila desno podlaht in sem pet tednov nosila mavec. Kar nekaj je bilo skozi leta podobnih nezgod, a k sreči se je vedno vse dobro končalo. Da o veselih in zabavnih spominih sploh ne govorim ... Prigod, takšnih in drugačnih, je bilo še in še – izleti, ekskurzije, šole v naravi, poletni tabori, raziskovalne šole, šolski krosi, prireditve ... Na teh dejavnostih sem vedno zelo uživala, saj sem spoznala učence na drug način, pa tudi jaz nisem bila zanje več le stroga in sitna učiteljica slovenščine.

Šola ima zelo pomembno vlogo v lokalnem okolju, s katerim je neločljivo povezana. Menite, da je šmarska šola dobro vpeta v lokalno dogajanje?

Ocenjujem, da je šola v tako majhnem kraju, kot je Šmartno, pomemben dejavnik v lokalnem okolju. Na različne načine sodelujemo z domačimi društvi, skupinami in organizacijami – šola s svojimi dejavnostmi skrbi za podmladek npr. pri rokometiških, gasilskih, folklori in tamburaških, pevskih zborih ... Sodelujemo s knjižnico in Javnim zavodom Bogenšperk, naši učenci nastopajo na krajevnih prireditvah. Kar nekaj je tega, gotovo pa je prostora za sodelovanje še veliko. V šoli je bilo eno od področij, ki sem se mu posvečala, tudi spoznavanje dediščine naših prednikov in skrb za njeno ohranjanje. Temu bi – vsaj z mojega vidika – morala lokalna skupnost posvetiti več pozornosti. Vem, da so take zgodbe povezane z denarjem, a tudi brez njega in z majhnimi koraki bi bilo možno ohraniti dele dragocene zapuščine preteklih obdobij. Občudujem trud nekdanje kolegice Ide Dolšek, ki je z zapisovanjem spominov iztrgala pozabi mnoge izjemne zgodbe.

Izredna škoda se mi zdi, da je praktično pozabljena usnjarska dejavnost, ki je da-

jala kruh mnogim Šmarčanom. Lani sva s kolegico Sonjo Marin pripravili z učenci predstavitev nekdanje usnjarne ter modno revijo njenih oblačil in izdelkov. (Žal je dogodek zaradi epidemije ostal le v šolskem prostoru.) Niti učenci niti mlajši kolegi niso vedeli, da je v Šmartnem to obstajalo, bili pa so navdušeni nad prikazanim. Vprašanje je, kam so šli stroji in oprema iz tovarne, tudi izdelki bodo počasi iz podstrešij in starih omar romali na odpad ... Pričevalcev bo vedno manj in čez 10, 20 let o usnjarstvu v Šmartnem ne bo več sledu. Vem, da so v nekaterih krajih s sodelovanjem zainteresiranih ustvarili bogate zbirke in muzeje na temo lokalne dediščine. Tu vidim eno od možnosti sodelovanja šole in lokalne skupnosti.

Vsi ljudje imamo na svoji poklicni poti ambicije in načrte, ki jih želimo uresničiti. Kaj bi izpostavili kot vaš največji uspeh? Ali je morda kateri od načrtov ostal neuresničen?

Težko bi rekla, kaj je moj največji uspeh, saj niti ne vem, po čem se ta meri. Morda to, da sem vseh 40 let skušala ostati zvesta sama sebi. Zavedati se moramo, da tudi v šoli ni vedno vse lepo in prav. V tem pogovoru sem se skušala izogniti tarnanju nad problemi pedagoške stvarnosti, o katerih je bilo mnogo izrečenega in napisanega: prenatrpani in neživljenjski učni načrti, preobremenjenost s papirologijo, podcenjenost učiteljevega dela ... Devetletka ni rešila nobenega starega problema, je pa prinesla veliko novih. Šola je v svojem bistvu okorel sistem, ki nikoli ne gre v korak s časom. Spremembe niso hitre, če pa so, so pogosto premalo domišljene in povzročajo dodatno nejevoljo. Delo z ljudmi je seveda izziv zase, tu so zgodbe vsakega posameznega učenca, ki mora tako ali drugače funkcionirati v skupini, tu so starši, vsak s svojimi pogledi na šolski sistem in delo učitelja. Svoje je v zadnjem obdobju k pogosto napetemu ozračju dodala še epidemija. Ko kot učitelj krmariš med vsemi temi problemi in ovirami, je včasih težko ohraniti dostojno držo in mirno kri. Zase menim, da sem dokaj uspešno previharila vse viharje in morda je to moj največji uspeh. Do dogajanj, na katera nisem imela vpliva, da bi jih lahko spremenila, sem skušala vzpostaviti neko kritično distanco. Držala sem se nasveta, ki sem ga slišala v času študija: *Vsak učitelj nosi na hrbtu koš s službenimi in osebnimi problemi – pred vrati razreda mora ta koš sneti z ramen in stopiti pred učence, ki jih ti problemi nič ne zanimajo, nasmejan in neobremenjen*. Trudila sem se, da sem ravnala tako in da sem učencem poleg strokovnega znanja dala tudi kakšno popotnico za življenje, ki ni vezana na šolsko znanje. Veliko tega se pozabi, posebej če ga ne uporabljamo. Nič usodnega ni, če v naših glavah ni več definicije, kaj je prislov, kako spregamo glagol, kaj je stopica, kateri je prvi slovenski roman ... Sploh zdaj,

ko so vse te informacije le nekaj klikov od nas. Šolsko znanje je prevečkrat precej neživljenjsko, prilagojeno trenutnim razmeram v družbi in ima omejen rok trajanja. Nekaj, kar je danes grozno pomembno, bo morda že jutri pristalo na smetišču zgodovine. Na drugi strani pa so znanja in vrednote, ki imajo trajno vrednost in ostajajo aktualne ne glede na okoliščine, prostor in čas. Menim, da mora pravi učitelj naučiti učence tudi marsičesa življenjskega. Potrebno je delati s srcem, z navdušenjem. Moraš se zavedati, da ne boš vedno naredil vsega prav in da je to povsem normalno. Nikoli te ne sme biti sram priznati napake in jo nato tudi popraviti. Otroke moraš imeti rad, jih spoštovati, biti pošten do njih in sebe. Šola ti ne da vsega, še zdaleč ne, izkušnje te naredijo takega, kot si. Biti moraš iskren – to kar si, le to lahko predajaš tudi naprej. Mogoče je to recept za uspeh.

Uresničila sem veliko svojih načrtov tako pri pouku kot pri različnih drugih dejavnostih, s katerimi sem nadgrajevala svoje šolsko delo. Ponosna sem na večje in manjše projekte ter prireditve, ki smo jih uspešno izvedli z uigrano ekipo sodelavcev. Ja, veliko idej pa je ostalo v glavi in na kakšnem listu ali v mapi, ki je romala v star papir. Morda jih bom na kak drugačen način uresničila v novem življenjskem obdobju.

Zdaj je pred vami novo življenjsko obdobje, ki prinaša vrsto izzivov in priložnosti za nova doživetja. Boste pogrešali šolske učilnice?

Občutki ob tej pomembni življenjski prelopnici so seveda mešani, veselo-žalostni. Če bi morala zanje izbrati samo eno besedo, bi rekla HVALEŽNOST. Hvaležna sem, da mi je bilo dano vse to doživeti, da sem uživala v svojem poslanstvu, da sem skupaj z generacijami otrok in sodelavcev izpisala nepozabno zgodbo. Kakor se na eni strani veselim, da se bo (upam) vsakodnevni tempo umiril in bom imela čas za vse tisto, kar rada počnem, se bojim neke praznine, ki je nisem vajena. Gotovo bom nekaj časa pogrešala živahen utrip iz šolskih prostorov, klepet in smeh učencev, to neznanško energijo, ki te na nek način ohranja mladostnega. Ne vem, kako bom zdržala brez adrenalina, ki je stalni spremljevalec šolskega vsakdana ... Pogrešala bom sodelavke in sodelavce, s katerimi sem v dolgih letih spletla pristne prijateljske vezi. Skupaj smo rasli in zoreli, si pomagali in se veselili in se tolažili, ko smo doživeli kaj hudega. V 10 minutah glavnega odmora smo s kolegicami ob kavi iz avtomata vrtnarile, kuhale, vzgajale, pozdravile marsikakšno bolezen in bolečino, včasih smo skoraj rešile svet. Če kaj, bom pa to res pogrešala!

Gospa Danica, zahvaljujem se vam za prijeten klepet in vam želim vse dobro tudi v prihodnje.

Diamantna maturanta

Avtorica članka: Danica Sedevecič

Matura je eden od prelomnih dogodkov vsakega šolajočega se mladostnika. Iz varnega srednješolskega okolja stopa na pot, ki pomeni nov korak v svet samostojnosti. Včasih smo maturi rekli zrelostni izpit – če ta oznaka še drži, gotovo najboljše vedo dijaki sami. Nesporno pa je, da je uspešno opravljena matura odraz znanja, ki so ga mladi pridobivali skozi leta osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja.

Splošno maturo je letos v Sloveniji opravljalo 5865 dijakov. Najvišji možni splošni uspeh, **34 točk**, je doseglo 18 kandidatov, med njimi 10 deklet in 8 fantov. Dijaki s takšnim rezultatom si prislužijo laskavi naziv **DIAMANTNI MATURANT**. Med njimi sta tudi dva učenca iz šmarske občine, in ker gre za izjemen dosežek, je prav, da ju na kratko predstavimo bralcem Krajevnih novic.

Marija Snežna Benedičič je bila dijakinja Škofijske klasične gimnazije v Zavodu sv. Stanislava v Ljubljani. Diamantni maturitetni lesk je požlahnila z izjemnim uspehom pri angleščini na višji ravni s 97-odstotnimi točkami in pri slovenščini z 99-odstotnimi točkami, kar sta najboljša rezultata v Sloveniji.

Marijo odlikujeta neverjetna vedoželjnost in skromnost. Delovne in učne navade je v šolo prinesla iz ljubečega in spodbudnega družinskega okolja, kjer je odraščala kot najmlajša med štirimi otroki. Že kot malčica je ure in ure poslušala branje pravljic in potovala po domišljajskih svetovih. Osnovnošolski učitelji se je spominjamo kot tihe deklice in vzorne učenke s številnimi talenti, tudi umetniškimi. Svoje znanje je poglobljala s pripravami na različna tekmovanja, kjer je pogosto posegala po zlatih in srebrnih priznanjih, uspešna je bila zlasti pri slovenščini, angleščini in kemiji. Njeni spisi so bili napisani v izbrusenem slogu in brez najmanjših jezikovnih napak. Talent, pridobljene učne navade, odlično znanje in nenehna želja po novih (spo)znanjih so bili bogata popotnica za nadaljnje šolanje. Marija je uspehe nizala v vseh letih obiskovanja škofijske gimnazije. Osvojila je šest zlatih priznanj, in to na tekmovanjih iz biologije, angleščine in nemščine ter tri zlata Cankarjeva priznanja na tekmovanju iz materinščine, kjer je v 2. in 4. letniku dosegla vseh 50 točk. Vsa leta je pela tudi v pevskem zboru in sodelovala pri literarnem zborniku Domače vaje. Svoj maturitetni uspeh je okronala s še enim sijajnim dosežkom. Na mednarodni biološki olimpijadi, ki je potekala julija letos v Erevanu v Armeniji, je osvojila bronasto medaljo. V znanju biologije se je pomerilo več kot 250 dijakov iz 66 različnih držav. Slovenijo so zastopali štirje dijaki z različnih gimnazij, med njimi tudi Marija. O zahtevnosti tekmovanja priča podatek o njegovem poteku. Udeleženci so najprej reševali šesturni praktični preizkus, dan zatem pa še šesturni teoretični test, ki je obsegal znanje celotne biologije.

Marija Snežna Benedičič (druga z leve)

Marija se je odločila za plemenit, a izjemno zahteven poklic, saj bo jeseni postala brucka na medicinski fakulteti. Želimo ji uspešen študij in vse dobro na nadaljnji življenjski poti.

Matic Kremžar je bil dijak ljubljanske Gimnazije Bežigrad, kjer se letos ponašajo s štirimi diamantnimi maturanti. Matic je že od zgo-

dnjega otroštva prav poseben fant. V tem obdobju je bila še zlasti pomembna vloga staršev, ki so prepoznali in spodbujali njegove talente. Za razliko od Marije je on najstarejši med štirimi otroki in gotovo tudi njihov vzornik. Ko je prestopil šolski prag, njegovo znanje ni ostalo neopaženo. Z veliko vedoželjnostjo in neverjetnim spominom je gradil svoje šolsko znanje, uspešen pa je bil tudi na drugih področjih. Kot tretješolec se je suvereno in samozavestno predstavil kot povezovalac velike slovesnosti ob 50-letnici šolske zgradbe v Šmartnem. Marsikomu starejšemu in izkušenejšemu napovedovalcu bi se pred nabito polno športno dvorano zatresel glas in zašibila kolena, toda Maticu ne. Omeniti velja, da je živahen in iskrih sogovornik, ki navdušuje s svojo samozavestjo in neposrednostjo. Od zgodnjega otroštva od današnjih dni je ohranil zanimivo navado – jutranje branje teleteksta na TV. Tako je (bil) vedno na tekočem s športnimi rezultati, političnim dogajanjem in drugimi aktualnimi dogodki. Kot otrok je igral harmoniko, po nekaj letih pa vze pa jo spet vzame v roke za svojo dušo. V OŠ je treniral nogomet na travi, zadnja leta pa je predsedal na futsal. Najdemo ga tudi med nepogrešljivimi operativnimi gasilci. Marsikdo ga je v pretekli sezoni opazil v priljubljenem kvizu Vem na TV-Slovenija, kjer se je izkazal kot eden najuspešnejših tekmovalcev.

Matic Kremžar

Matic je prav tako kot Marija že v osnovni šoli nízal uspehe na različnih tekmovanjih iz znanj pri večini šolskih predmetov. Med drugim je osvojil priznanje in posebno nagrado Kenguru kristal za 1. mesto in najvišje število zbranih točk v vseh devetih letih na matematičnem tekmovanju Kenguru. Najpomembnejši dosežek pa je gotovo dvakratno sodelovanje na geografski olimpijadi Jugovzhodne Evrope, kjer je v 8. razredu osvojil bronasto, v 9. razredu pa srebrno medaljo. Da je geografija eno od njegovih najmočnejših področij, je dokazoval z dosežki v vseh štirih gimnazijskih letih. V 1. letniku je bil premlad, da bi odpotoval na Mednarodno geografsko olimpijado v Hong Kong, naslednje tovrstno tekmovanje je odnesel covid, v 3. letniku pa je že bil član slovenske geografske reprezentance. Letos je maturitetnemu diamantu pridral še bronasto medaljo na Mednarodni geografski olimpijadi, kjer je v konkurenci 54 držav preko spleta tekmovalo 209 najboljših srednješolskih geografov. Sicer pa je v gimnaziji blestel tudi na tekmovanjih iz logike in matematike, kjer je posegal po zlatih priznanjih.

Glede na vse zapisano je pred Maticem novo uspešno obdobje. Jeseni ga boste našli med študenti finančne matematike na Fakulteti za matematiko in fiziko. Tudi Maticu želimo uspešno študijsko in življenjsko pot.

Živimo v času, ko znanje žal ni več vrednota. Vse prepogosto prevlada mišljenje, da učenje ni potrebno, saj je vse dostopno z nekaj kliki na računalniku in pametnem telefonu. Diamantna maturanta dokazuje, da to ne drži. Talent, podpora družine, dobri šolski temelji, vedoželjnost in predvsem neutrudno delo in učenje prinašajo uspehe, na katere so ponosni njihovi lastniki, pa tudi vsi tisti, ki so jih kdajkoli spremljali in podpirali na njihovi poti. Ne zgodi se pogosto, da se v isti generaciji učencev pojavita dva tako izjemna posameznika. Nanju smo ponosni v šmarski šoli in gotovo tudi v celotni občini. Ker vemo, da je znanje tisto, česar nam ne more nihče vzeti, je prav, da dosežki, s kakršnimi se ponašata Marija in Matic, ne ostanejo neopaženi.

Naj sklenem z mislijo angleškega znanstvenika iz 17. stoletja, Isaaca Newtona, ki nosi pomembno sporočilo o nenehnem učenju in znanju: **To, kar vemo, je kapljica; to, česar ne vemo, je morje.**

Ekskurzija v Celovec

Avtorica članka: Sabina Slana Cvikl

Učenci izbirnega predmeta nemščina iz OŠ Šmartno pri Litiji so se 28. 5. 2022 udeležili ekskurzije v Celovec, kjer so lahko preverili znanje nemščine v praksi.

V nemškem jeziku so naročili sladoled, pijačo ali kakšno drugo avstrijsko dobroto ter kupili majhne spominke. Spoznali so nekatere kulturne vrednote Avstrijcev, medtem ko so si ogledovali lepo ohranjeno staro mestno jedro mesta Celovec. Spoznali so zgodbo o Wörtherseemandeljcu, o celovškem zmaju ter o zlati goski in o nesreč-

nem peku. Zelo so bili navdušeni tudi nad Minimundusom in nad parkom Rožnik. Sproščeno vzdušje v labirintu Rožnik pa je tudi omembe vredno. Vrbsko jezero z dol-

žino 16,5 km in 85 metrsko globino nas je prepričalo s svojo modrino, da bi kar zaplaval ... Svoje vtise smo predstavili v šoli na plakatu ter rešili kviz o Celovcu.

Ob začetku novega šolskega leta

Avtorica članka: Vida Poglajen, ravnateljica

Na pragu šolskega leta 2022/23 v 1. letnik z veseljem vpisujemo 64 dijakov in dijakin, torej več, kot je normativ za gimnazijski oddelek. Želimo jim dobro počutje na šoli in čim manj stresen prehod iz osnovnošolskih klopi, ki so jih »gulili« v enajstih različnih osnovnih šolah v Litiji, Šmartnem pri Litiji, Zagorju in Ljubljani.

Julija smo se poslovili od dijakov naše 22. generacije, ki so uspešno opravili maturo in zaključili izobraževanje na Gimnaziji Litija ter se vpisali na različne fakultete. Izrekamo jim pohvalo, še posebej Barbari Vidovič za

najvišji rezultat pri maturi iz nemščine, in jim tudi v prihodnosti želimo uspešno delo. Tudi preteklo šolsko leto je zaznamovala epidemija, vendar smo ob upoštevanju priporočil in navodil NIJZ in MIZŠ pouk vseskozi izvajali v šoli, le občasno se je pouk izvajal tudi na daljavo, in sicer za posamezne dijake pri posameznih predmetih oz. za posamezne oddelke. Izvedena so bila vsa tekmovanja iz znanj posameznih predmetov in predmetnih področij, v jesenskem delu šolskega leta se je izpeljalo enodnevne ekskurzije po Slovenji, spomladi so šli vsi dijaki od 1. do 3. letnika v Benetke in celo ekskurzijo na Dunaj nam je uspelo izpeljati.

Pripravili smo številne delavnice in predavanja z zunanjimi gosti (Andrej Fink, Aljoša Bagola, dr. Klemen Grošel, predstavniki mladinskih centrov Litija in Zagorje), dijaki so opravili tečaj CPP, tečaj japonščine, sodelovali v različnih projektih, se udeležili špansko-ruskih dni na šoli, sadili in vzgajali spomladanske sadike, skrbeli za šolski vrt, debatirali, peli in plesali ter pripravili čudo-

vito zaključno prireditev. Posebno doživetje sta po dveh letih premora bila ulična četvorka v litijskem starem mestnem jedru in **maturantski ples**.

Letos vstopamo v novo šolsko leto brez strogih omejitev, a še vedno varno, z upoštevanjem priporočil in navodil strokovnih skupin pri NIJZ. Upajmo, da bo »normala«, v katero se vračamo, trajala celo šolsko leto. Letos smo v septembrski in oktobrski koledar z veseljem spet dodali dvodnevni ekskurziji v tujino (München, Dunaj), večja skupina dijakov pa bo na povabilo evropskega obiskala Bruselj in potovala še v Pariz. Naš cilj je kvalitetno poučevati in ustvarjati priložnosti, da dijaki lahko bogatijo in razvijajo svoje sposobnosti in talente ter si postavljajo cilje za prihodnost, predvsem pa iščejo načine in poti do njihovega uresničevanja. »Kdor išče cilj, bo ostal prazen, ko ga bo dosegel, kdor pa najde pot, bo cilj vedno nosil s sebi,« je zapisal alpinist Nejc Zaplotnik. Vsem našim gimnazijcem izrekam iskreno dobrodošlico in jim želim zdravo in uspešno šolsko leto 2022/23.

8. fotografski natečaj z naslovom »Nevidno« pomembno okoli nas

(ob 20. obletnici nastanka samostojne Občine Šmartno pri Litiji)

Občina Šmartno pri Litiji, Javni zavod Bogenšperk in Knjižnica Litija objavljajo 8. fotografski natečaj z naslovom »Nevidno« pomembno okoli nas.

Namen natečaja je pridobiti v fotografski objektiv ujeto raznolikost krajev, zaselkov, vasi, ki so del občine Šmartno pri Litiji. Iščite posebnosti, ki so navdih krajev, povezovalne elemente zaselkov, prvine, ki so po vašem mnenju tvarina identitete neke vasi, skupnosti. Lahko je živa narava (drevo, nasad, vrt ...), lahko je kulturno oz. umetniško delo (arhitektura, kip, trg ...) ali pa naravna oz. zgodovinska danost (voda, cesta ...).

Natečaj bo potekal med 1. septembrom in 22. oktobrom 2022. Rok za oddajo je 22. oktober 2022.

Vse informacije o razpisu in prijavnico najdete na spletnih straneh Občine Šmartno pri Litiji, Knjižnice Litija in Javnega zavoda Bogenšperk.

Vljudno vabljeni k sodelovanju!

Občina Šmartno pri Litiji

JAVNI ZAVOD BOGENŠPERK

Novice iz Gimnazije Litija

Avtor članka: Jan Maver, tajnik ŠMK

PISA 2022

V šolskem letu 2021/22 so dijaki Gimnazije Litija ponovno sodelovali v raziskavi PISA, ki je mednarodna raziskava o bralni, matematični in naravoslovni pismenosti. Izjava se pod okriljem Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD). Raziskava poteka v triletnih ciklih; prvi cikel je bil izveden v letu 2000. V raziskavo so zajeti 15-letni učenci, učenke, dijakinje in dijaki ne glede na vrsto šole, ki jo obiskujejo.

Namen raziskave PISA je zajeti podatke o kompetencah, ki jih učenci potrebujejo za svoje življenje, poklicno in zasebno, in ki so pomembne tako za posameznika kot za celotno družbo, kar pomeni, da ni posebej usmerjena na merjenje rezultatov šolskih učnih načrtov. To na nek način omejuje možnosti raziskovanja povezav med razlikami v dosežkih učencev in razlikami v načrtovanih in izvedenih učnih načrtih v posameznih državah ali med državami. Z zajemom populacije 15-letnih učencev ne glede na stopnjo šolanja omogoča učinkovito merjenje rezultatov šolskih sistemov in primerjavo teh rezultatov med državami.

Slovenija je v začetku leta 2004 pristopila k izvajanju projekta Program mednarodne primerjave dosežkov učencev PISA, ko so se

začele priprave na izvedbo cikla raziskave PISA 2006, v kateri smo prvič sodelovali tudi mi. V vsakem od ciklov izvedbe raziskave PISA je glavnina zajema podatkov posvečena enemu od treh področij pismenosti, medtem ko so podatki za ostali dve področji zajeti za namen raziskovanja trendov v dosežkih učencev.

MATURA 2022 NA GIMNAZIJI LITIJA

Letošnje šolsko leto je bilo za dijake zaključnega letnika nekaj posebnega. Na maturo so se pripravljali dijaki, ki so imeli zadnji dve leti svojega šolanja zaznamovani z ukrepi proti pandemiji.

Maturanti so opravljali izpite iz treh obveznih (slovenščina, matematika in angleščina) in dveh izbirnih predmetov (lahko so izbirali med kemijo, fiziko, biologijo, geografijo, zgodovino in sociologijo). Pri obveznih treh lahko dosežejo največ 8 točk, pri izbirnih pa po 5 točk. Največje možno število točk na maturi je tako 34.

Matura je za dijake stresna vsako leto, letošnja pa je bila zaradi izjemnih okoliščin še posebej. V spomladanskem roku jo je opravljalo 42 dijakov, od katerih jih je bilo 41 uspešnih, eden pa opravlja popravne izpite v jesenskem roku mature, ki se je v času, ko berete te vrstice, že zaključila. Dve tretjini dijakov sta dosegli odličen oziroma prav dober uspeh. Zlatih maturantov letos nismo imeli, dvema dijakinja pa je zmanjkala ena točka, izpostavimo pa lahko uspeh Barbare Vidović, ki je bila najboljša maturantka v Sloveniji pri nemščini.

Vsem maturantom 22. generacije iskreno čestitamo in jim želimo prijetne počitnice, jeseni pa uspešen začetek študija. Za utrinke preteklega dogajanja na šoli si lahko ogledate tudi naš Facebook profil www.facebook.com/gimlitija.

3. FESTIVAL MEDGENERACIJSKEGA POVEZOVANJA V OBČINI LITIJA

"OD MLADOSTI DO MODROSTI STOPAMO SKUPAJ!"

16. 9. - 23. 9. 2022

ZKMS

IZOBRAŽEVALNI CENTER GEOS

PETEK, 23. 09. 2022,
ploščad pred Športno
dvorano Litija

od 16. - 20. ure

PONUDBA NA
STOJNICAH

ob 16.30 uri

POLETAVCI IN PREDSTAVA
LEGENDA O ERAZMU
PREDJAMSKEM

**ZAKLJUČNA PRIREDITEV
3. FESTIVALA**

od 17.30 do 20. ure

NASTOPAJOČI:

**LESARJI, PERKAKŠNS,
ŽVS LIPA, BINGELDON,
TAMBURAŠKI ORKESTER
ŠMARTNO, BOBNARSKA
SKUPINA JEVNICA, KOMIK
LEON CIGLER, ZD LITIJA,
ŠOLA ZDRAVJA, MEPZ ZVON
ŠMARTNO, TRIO GAS**

PETEK, 16. 09. 2022, ob 19. uri
Mestni muzej Litija - Projekcija
filma Zgodba Save in pred-
stavitve Kajakaškega vodnika

PONEDELJEK, 19. 09. 2022, ob 19.30
Promenadni koncert Pihalnega
orkestra Litija - pred Staro
sodnijo

TOREK, 20. 09. 2022, ob 10. uri
Dom Tisje enota Litija -
Medgeneracijsko druženje "Koso-
brinove modrosti - za vsako
bolezen rožca raste"

ob 19. uri
Foto razstava - Mesto Litija leta
2022 - avla Občine Litija

SREDA, 21. 09. 2022, od 16. - 18. ure
ZKMS - Športno družinski dan -
igrišče stanovanjskega naselja
Rozmanov trg

ob 19. 00 uri
REVIJA PEVSKIH ZBOROV IN
SKUPIN
v Osnovni šoli Litija

**ČETRTEK, 22. 09. 2022, od 16. do
18. ure**
ZKMS - Športno družinski dan -
igrišče NK Litija

ob 19. 00 uri
REVIJA PEVSKIH ZBOROV IN
SKUPIN
v Kulturnem domu Jevnica

G. J. Mendel in mukotrpa zgodba o genih

Avtorica članka: Petra Bolha

Ob 200. obletnici rojstva pionirja genetike in znanstvenika svetovnega merila, Gregora Johanna Mendla, smo v sklopu Festivala Bogenšperk v Galeriji gradu Bogenšperk gostili razstavo ilustratorke Lucie Seifertove, G. J. Mendel in mukotrpa zgodba o genih, ki je v obliki stripa predstavila Mendlovo življenje od rojstva, študijskih let na Češkem in Dunaju, vstopa v samostan, do učiteljske prakse. Osrednja pozornost je bila namenjena njegovi raziskovalni dejavnosti, predvsem poskusom pri križanju graha in posledičnemu odkritju, kako se prenašajo dedne lastnosti s staršev na potomce.

Gostovanje razstave je omogočila Mendlova univerza v Brnu, častno pokroviteljstvo nad razstavo pa je prevzel veleposlanik Češke republike v Ljubljani, nj. eks. Juraj Chmiel, ki je razstavo na gradu Bogenšperk 17. avgusta tudi odprl. Obiskovalce sta na otvoritveni slovesnosti nagovorila tudi župan Občine Šmartno pri Litiji, Rajko Meserko, in predsednica Češko-slovenskega društva, Alena Šamonilová, ki je v svojem nagovoru poudarila: »Želimo, da bi zgodba Gregora Johanna Mendla za mladino postala zgled in navdih. Njegova zgodba temelji na vztrajnosti, prizadevanju in sistematičnem delu, premagal je mnogo ovir. Poleg tega se je med svojim življenjem srečal z nerazumevanjem, niso prepoznali in niso cenili njegovega vseživljenjskega dela. Zgodba prikazuje, kako je pomembno vztrajati pri svojem prepričanju. To pa je glavno sporočilo za mlado generacijo.«

Razstavni projekt je nedvomno rezultat

uspešnega mednarodnega in medkulturnega povezovanja, njegova sporočilnost

pa naj bo dobra popotnica vsem šolarjem v novem šolskem letu.

FESTIVAL
BOGENŠPERK

#festivalbogensperk ●●●

Užij poletje!

Ta mesec na sporedu

17.9.

RAZGIBANO
v novo šolsko leto

Aktivnosti za otroke
10.00, grad Bogenšperk

25.9.:

OKTET VALVASOR

Koncert
15:00, grad Bogenšperk

23.9.

KONCERT BAROČNE GLASBE

Koncert
19.00, grad Bogenšperk

29.9.

ZNANSTVENI SIMPOZIJ
ob 350. obletnici Valvasorjevega
prihoda na Bogenšperk

Festival Bogenšperk

september

Razigrano poletje na Bogenšperku

Avtorica članka: Petra Bolha

Tudi letošnje poletje smo se na gradu Bogenšperk razveselili živahne energije, ki jo je prinesel počitniški teden med 22. in 26. 8., ko so potekale Grajske počitnice. Večdnevnega programa za otroke, ki ga prirejamo v sklopu Festivala Bogenšperk, se je letos udeležilo 16 otrok, ki so v naši družbi odkrivali skrite zgodbe grajskih zidov in njegove okolice. Spoznavali smo različne vidike življenja na gradu, kuhali v grajski kuhinji, se podali na lov za izgubljenim amuletom, tiskali grafike, se igrali že skoraj pozabljene igre, se razgibavali in se pri vsem tem dobro zabavali. Presenetila nas je tudi grajska čarovnica Bogenščara, ki je otroke za ves trud nagradila.

V pedagoške programe za naše najmlajše obiskovalce vlagamo veliko truda in domišljije, saj si prizadevamo k cilju, da bi otroci spoznavali bogate vsebine, ki jih ponuja grad Bogenšperk na njim prilagojen način. Poleg obrazstavnih pro-

gramov, prilagojenih ciljnim skupinam otrok in družin, v prihodnje načrtujemo dodatke in dopolnitve v samih muzejskih postavitev, ki bodo spodbujali različne spoznavne stile in tako omogočali kvalitetnejše doživetje gradu.

Razstavljenе grafike

Avtorica članka: Tatjana Polanc Kolander

V sredo, 24. avgusta, je bilo na gradu Bogenšperk odprtje razstave grafik petih slovenskih društev likovnih umetnikov. Razstava prikazuje dela članov likovnih društev: Atelje Bled, LD Novo mesto, LD Trebnje, LD Mengeš in Društva litijski likovni atelje LILA. Avtorji se predstavljajo v različnih grafičnih tehnikah in z raznovrstnim naborem motivov in tematik.

Slovesnosti ob otvoritvi so se med drugim udeležili župan Občine Šmartno pri Litiji Rajko Meserko, direktor Javnega zavoda Bogenšperk Peter Avbelj, recenzentka razstave mag. Ana Kocjančič, člani in mentorji Društva LILA, med njimi predsednica Jelka Jantol, mag. Zoran Poznič in Jože Potokar Cvrčo ter Darko Vidic v vlogi baritonista in vodje območne izpostave JSKD Litija.

Kot je povedala Jelka Jantol, si je njihovo društvo letos zadalo ambiciozen projekt z naslovom »Grafični bienale za ljubiteljska likovna

društva v Sloveniji«, pri organizaciji katerega sta sodelovala JSKD OI Litija in Javni zavod Bogenšperk. Bienale naj bi postal tradicionalen in bi se odvijal na gradu Bogenšperk, ki je poznan tudi po grafični dejavnosti še iz časa Janeza Vajkarda Valvasorja.

»Na tokratnem bienalu so predstavljene različne zahtevne klasične grafične tehnike: suha igla, jedkanica, linorez, akvatinta, monotipija, litografija in manj znana kolografija.« je ob otvoritvi razstave povedala recenzentka mag. Ana Kocjančič. »Zaradi različnih postopkov izdelave vse tehnike zahtevajo dobro preiščeno zamisel končne podobe, preden se ta zapiše v matrico in na koncu odtisne na grafični list. Grafične tehnike zahtevajo subtilno raziskovanje, izjemno zbranost in natančnost pri izdelavi. Motivi so različni. Večinoma gre za realistične upodobitve posameznih krajevnih arhitektur in vedut, posameznih živali (metulji, konji), podob narave, podob delavcev. Nekaj je tudi barvnih abstrakcij, ki popestrijo sicer črno-bele kontraste ostalih grafičnih listov. Med zanimivejše sodijo ex librisi in pa krokiji. V vseh predstavljanih delih se kaže dovršenost in mojstrska poteza predstavljenih umetnikov.«

V okviru projekta so na gradu predhodno izpeljali grafično delavnico pod mentorstvom grafika Jožeta Potokarja Cvrča. Izbrali so eno klasičnih grafičnih tehnik, jedkanico, nadaljevali pa v ateljeju litijskega društva, kjer imajo na voljo grafično prešo. Nekaj nastalih del so postavili na ogled tudi na tej razstavi.

»V letošnjem letu je zaradi različnih vzrokov, ki jim društva nismo bila kos, ugasnilo delovanje Zveze likovnih društev Slovenije, kar je seveda velika izguba za vsa ljubiteljska društva, saj smo se preko te organizacije povezovali, izmenjevali izkušnje, spoznavali ljubiteljsko umetnost iz različnih koncev Slovenije in se izobraževali,« je dejala Jelka Jantol in dodala, da si želijo z grafičnim bienalom zapolniti nastalo vrzel in povezati društva. Letos je zanimanje še majhno, a verjamejo, da bo z leti raslo in prestopilo slovenske meje.

Med razstavljenimi deli je komisija v sestavi Jelka Jantol, mag. Zoran Poznič in Darko Vidic nagradila tri najboljše dela. Nagrade so prejeli Rowena Božič (Atelje Bled), Danijela Kunc (Društvo LILA), Aleksandra Krnc (Društvo LILA).

Razstavlja: Marija Bregar Hostnik, Nubija Anžel, Marjeta Mlakar Agrež, Aleksandra Krnc, Aleksander Lavrenčič, Gabrijela Hauptman, Jelka Jantol, Marija Urankar Murn, Joža Očepek, Sabina Slana Cvikel, Lijana Čuček, Rowena Božič, Roman Kovačič, Andrej Hostnik, Danijela Kunc, Jože Potokar, Darja Gregorčič Bernik, Pavel Smolej, Roža Zorc, Nevenka Jeras, Metoda Sirk, Binca Lomšek.

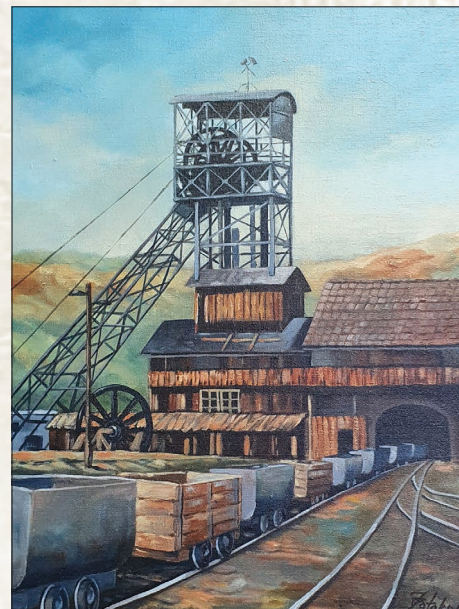
Jože Potokar – Cvrčo – Retrospektiva v Galeriji gradu Bogenšperk

Avtorica članka: Petra Bolha

Galerijsko jesen bo na gradu Bogenšperk zaznamovala retrospektivna razstava del izjemnega slovenskega slikarja, risarja in grafika, Jožeta Potokarja – Cvrča. Njegov umetniški izraz je močno zaznamovala poklicna pot, kot upokojeni rudar iz Trbovelj v svojih delih posveča posebno pozornost »knapovstvu«. Njegov opus sestavljajo tudi motivi krajin, ženskih aktov in portretov, motivi črne kuhinje in živali, predvsem konjev.

Jože Potokar je za svoje delo prejel številna priznanja in nagrade, sodeloval je na ex temporih in slikarskih taborih, deluje tudi kot mentor na delavnicah različnih sloven-

skih likovnih društev. Razstava je nastala v sodelovanju Društva Lila, JSKD OI Litija in JZ Bogenšperk. Vljudno vabljeni k ogledu.

Cvetoče namizne dekoracije

Avtorica članka: Tatjana Polanc Kolander

Nekoč so imele gospodinje na slovenskem podeželju ob hiši vrt, ki so ga krasili začimbe, zdravilne rastline in cvetje. S cvetjem je bilo povezanih mnogo običajev, od krašenja cerkva, kapelic do praznične mize. Da bi se ta kulturna dediščina ohranila, sta Javni zavod Bogenšperk in Arboretum Volčji Potok zasnovala projekt LAS Garkelj, v okviru katerega sta med drugim izvedla že tri kreativne delavnice.

Na eni so udeleženci okraševali cerkve, na drugi izdelovali dekoracije za grobove, v četrtek, 18. avgusta, pa so se naučili izdelovati cvetoče namizne dekoracije. Svoje znanje in izkušnje je udeležencem podajala priznana floristka **dr. Sabina Šegula**, ki je povedala: »Po mojih izkušnjah Slovenci zelo radi ustvarjamo in je zato vsako tako neformalno pridobivanje znanja dobrodošlo. Delavnice, ki jih izvajamo v okviru projekta LAS, se mi zdijo zelo poučne. Tudi sama promoviram lokalno pridelano okrasno rastlinje, kar ni tako znano kot lokalno pridelana zelenjava in hrana na sploh. S tem, ko imamo svoje cvetje, na nek način razvijamo podeželje. Lepo je, da ne pozabimo tistega, kar so počele naše stare mame in prababice.«

Delavnica je bila polno zasedena z udeleženci z območja LAS Srce Slovenije in drugih delov države. Naučili so se izdelovati tri tipe namiznih dekoracij z domačim in kupljenim cvetjem, kot so vrtnice, cinije, rudbekije, hortenzije, razne trave, plodovi ... Po treh urah učenja in kreativnosti so

bili vsi ponosni na svoje izdelke, prejeli pa so tudi potrdilo o opravljenem tečaju.

Po delavnici so povedali:

Anja Novak, Maribor: »S fantom sva že nekaj časa iskala podobno delavnico, zato sem bila toliko bolj vesela, ko sem našla povabilo na spletni strani Arboretuma. Informacije, ki sem jih dobila, so bile v bistvu mnogo bolj podrobne, kot sem pričakovala, izvedela sem veliko novih stvari, za katere si nisem niti predstavljala, da vplivajo na oblikovanje namiznih cvetnih aranžmajev. Vmes so bili tudi napotki, ki mi bodo v pomoč, ko bom doma ustvarjala z rezanim cvetjem, saj me cvetličarstvo zanima kot hobi. Upam, da bo v prihodnosti še več takih delavnic.«

Brenden Schussler, Američan, ki živi v Ljubljani: »Delavnice sem se udeležil s soprogo in v bistvu nadomeščam taščo, ki se je prijavila, a se danes ni najbolje počutila. V cvetju uživam, nikoli pa si nisem mislil, da bom sodeloval na takšni delavnici in tudi sam pripravil cvetlični aranžma. Spoznal sem, da

to nikakor ni enostavno.«

Jasmina Kogovšek Logar, Logatec: »Prvič sem na takšni delavnici, videla sem objavo na spletni strani Arboretuma in se prijavila. Delavnica je bila zelo uporabna. Izvedela sem veliko o oblikovanju aranžmajev, pravilni negi posod, rezanju cvetja in še mnogo drugega. Bilo je super, poučno in zabavno.«

Nika Ilič, Domžale: »Zelo rada ustvarjam in se večinoma učim sama. Zdaj pa sem si rekla, da bi bilo fino še kaj več izvedeti od strokovnjakinje. Delavnica je bila uporabna in zabavna.«

V okviru projekta Cvetlična kultura podeželja oziroma LAS Garkelj bo v septembru sledila še četrta kreativna delavnica, na kateri se bodo udeleženci učili izdelovati šopke.

Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija v okviru Programa razvoja podeželja RS 2014–2020.

Novice iz Klišeja

Avtor članka: Tomaž Gobec

Te poletne počitnice pa smo res preživeli pestro, še posebej ljubitelji dobre glasbe. MRFY in Prjatučki so nam skupaj s Pavlov in Jet Black Diamonds pričarali nepozabno vzdušje, katerega utrinke lahko vidite na našem FB profilu.

Društvo Lojtra in Kliše v sklopu projekta #skupnostnatehnologija, katerega namen je približati tehnologije 3D-tiska večjemu številu mladih, vabita na Kliše, kjer bo na voljo za uporabo 3D-printer Creality Sermoon V1 Pro. Člani Kliše Kluba boste imeli možnost brezplačnega tiska 3D-modela po želji med uradnimi urami ali s predhodnim dogovorom. Z naslednjim mesecem bo izšla nova izdaja Klišejevega Kompasja. Na naših

Foto: Anže Malis

družabnih omrežjih pa ste že lahko zasledili, da 19. 9. 2022 organiziramo **DIJAŠKI KONCERT**, ki bo v športni dvorani na Gimnaziji Litija. Nastopali bodo Pavlov, Kokosy

in pa DJ Berny. Cena vstopnice je 5 €, za člane Klišeja pa je vstop prost. Karte lahko kupite v času uradnih ur na sedežu Klišeja ali pa na dan dogodka!

Knjižnica Litija

Avtorici članka: Aleksandra Mavretič in Andreja Štuhec

SPOMINSKI SPREHOD PO GRUMOVEM ŠMARTNEM

4. avgusta smo se že drugič odpravili na sprehod po Grumovem Šmartnem, prvič smo se leta 2019, ob 70-letnici smrti. Življenje Slavka Gruma, rojenega v Šmartnem, še vedno premalo poznamo. Njegovo življenje in delo je preučevala gospa Stanka Sirk, ki je tako prvi kot drugi sprehod po Šmartnem tudi vodila. Raziskala je vpliv Šmartnega na Grumovo ustvarjanje in ga bo predstavila tudi v knjigi.

Obiskovalci so na letošnjem sprehodu spoznali originalno pohištvo, ki ga je uporabljal umetnik, in ga je družina Kožuh-Novak darovala Občini Šmartno pri Litiji, prisluhnili so lahko interpretaciji Grumovih pisem, v vlogi Jože Debelak jih je brala Lara Koci. Na stopnišču šmarske knjižnice, kjer sta posedala Slavko in Joža, sta obiskovalce z Debussyjevo skladbo pozdravili flavtistki, sestre Robin in Stefi Zdovc. Grumova knjižna omara se nahaja v pritličju Knjižnice Šmartno. Trenutno je v knjižni omari na ogled razstava fotografij

družine Mihaela Debelaka, šmarskega nadučitelja med letoma 1904 in 1926. Njegova hči Joža je bila Grumova velika prijateljica in dopisovalka, nedvomno tudi ustvarjalni navdih. Razstava bo na ogled vsaj še nekaj mesecev, priporočamo pa jo tudi dijakom, saj bo med temami za esej na maturi 2023 tudi Grumov Dogodek v mestu Gogi.

Čeprav je šlo za ponovitev dogodka izpred dveh let, je bil dogodek zelo lepo obiskan in pohvaljen. Znova smo se čudili izjemnemu poznavanju Grumovega življenja Stanke Sirk in se zlahka nalezli njenega navdušenja nad ustvarjalnim genijem šmarskega rojaka. Ob zaključku dogodka so na trgu, kjer je tudi njegov kip, dehtele tuberoze – čarne cvetice, ki jih je oboževal in podarjal svojim ženskam – nam pa jih je prijazno donirala Petra Planinšek.

Pogostitev s pecivom domačega društva kmečkih žena in deklet in osvežilno kapljico je ohrabila klepet in podaljšala poletno druženje. Tako je ta literarno-spominski dogodek prijetno razgibal šmarski poletni utrip in upamo, da bodo sprehodi postali tradicionalni in prepoznani med obiskovalci. Stanki Sirk se zahvaljujemo za imenitno idejo in srčno izvedbo oz. pripovedovanje! Pri projektu Sprehod po Grumovem Šmartnem sta se povezala JZ Bogenšperk in Knjižnica Litija, zavoda, ki si želita, da bi dediščino in kulturo na domačem pragu občudovali in večkrat podoživljali ...

Vodička Stanka Sirk

POLETAVCI

Poletno branje za mlade bralce v projektu Poletavci se zaključuje. Zgibanke oz. bralne sezname bomo v knjižnici sprejemali do 12. 9. Zaključna prireditve, na kateri prejmejo priznanje in majico, izžrebalci pa bomo tudi glavni nagradi, bo letos v sklopu 3. festivala medgeneracijskega povezovanja v Litiji, 23. septembra ob 16.30. V goste smo ponovno povabili Teater Cizamo s predstavo Legenda o Erazmu Predjamskem. Vabljeni na zaključno prireditve z žrebanjem nagrad in po dobršno mero smeha, ki jo ponuja odlična ulična predstava!

POČITNIŠKE SREDE OZIROMA »USTVARJALNICE«

Knjižnica Litija že nekaj poletij skrbi, da otrokom popestrimo počitnice z ustvarjanjem in poslušanjem pravljic. Otroci so spoznavali države, živali, ustvarjali in se zabavali z igračami. Kar nekaj poletnih sred smo preživeli v družbi živali, piratov, zmajev in ob spoznavanju različnih zanimivosti – seveda skozi pravljice.

S pravljico in ustvarjanjem pa je Knjižnica Litija znova sodelovala tudi v bogatem tednu na Polšniku, na povabilo Zavoda Hiša Juvan. Otroci so spoznali, da niso vse gosenice slabe, ena je celo pomagala obogatiti človeku – sviloprejkja.

PRAVLJIČNA URA Z VIDO LUKAČ – JEŽEK NACE, NJEGOVE ZGODBE

V Knjižnici Litija bomo v torek, 20. septembra, v sodelovanju s Festivalom medgeneracijskega povezovanja v občini Litija gostili Vido Lukač, ki nam bo predstavila svoje simpatične živalske pravljice, ki povezujejo ljudi in naravo – predvsem pa otrokom privzgjajajo čut za varstvo narave. V torek, 20. septembra, ob 18. uri bomo spoznali Ježka Naceta in njegove dogodivščine v gozdu.

PGD ŠMARTNO PRI LITIJU

POSTANI PRIDRUŽI SE NAM!

Včlaniš se lahko že pri šestih letih starosti.
 pionir ali pionirka
 mladinec ali mladinka
 pripravnik ali pripravnica
 član ali članica

MLADINA IMA VAJE TEDENSKO, VSAK TOREK, OB 18. URI.

OPERATIVNA ENOTA IMA REDNE VAJE VSAK ČETRTEK, OB 19. URI.

Si želiš postati gasilec ali gasilka?
Imaš obilo poguma in ne veš kam z odvečno energijo?
Želiš sodelovati pri gasilski dejavnosti?
Želiš spoznati gasilske veščine?
Želiš postati operativni gasilec in pomagati ljudem?

Sprejmemo mlade in stare nove člane, vse, ki si želite pomagati in ste pripravljeni s prostovoljnim delom poskrbeti za večjo varnost domačega okolja in krajanom zagotoviti mirnejše življenje.

Z veseljem te bomo sprejeli v naše društvo, te izobrazili in vodili na poti vzornega gasilca!

Za vse ostale informacije nam pišite na: pgdsmartno@gmail.com ali nas pokličite na: 051 675 112

www.pgdsmartno.si facebook.com/pgdsmartno facebook.com/groups/mladinapgdsmartno

Začetek šolskega leta

Avtor članka: Danijel Stanojevič, Policijska postaja Litija

Ob začetku šolskega leta je na cesti veliko razigranih otrok, ki še ne poznajo nevarnosti v prometu, zato je zagotavljanje varnosti otrok v prvih septembrskih dneh pomembna naloga policije. Vozniki, poskrbimo, da bodo naši otroci na šolski poti varni!

Bodi preVIDEN – nasveti pešcem za varnejšo udeležbo v prometu
 V zadnjem času je na slovenskih cestah za

posledicami prometnih nesreč umrlo preveč pešcev. V nekaj primerih vozniki osebnega avtomobila niso upoštevali prednosti pešca, ki je pravilno prečkal vozišče na zaznamovanem prehodu, nekaj pešcev pa je umrlo zato, ker so povzročitelji nesreče vozili prehitro. Voznike zato opozarjamo, naj bodo bolj pozorni na pešce! Pešcem pa svetujemo, naj poskrbijo za lastno varnost tako, da so na cestah še posebej previdni in vidni.

Voznike osebnih avtomobilov zato opozarjamo, naj bodo pozorni na pešce, še posebej pred zaznamovanimi prehodi in na drugih območjih, kjer se pešci pogosto zadržujejo. Voznike še opozarjamo, naj hitrost vožnje prilagodijo prometnim razmeram in naj dosledno upoštevajo omejitve hitrosti. **Pešce** pa opozarjamo, naj poskrbijo za la-

stno varnost in upoštevajo cestnoprometne predpise. Na cestah naj bodo zelo previdni in vidni.

Hitrost – počasneje je varneje!

Neprilagojena hitrost je na slovenskih cestah med glavnimi dejavniki prometnih nesreč, še zlasti tistih z najhujšimi posledicami. Pogosto je povezana tudi z nekaterimi drugimi dejavniki, kot so nepravilna stran in smer vožnje, nepravilno prehitevanje in neupoštevanje pravil o prednosti. Področje hitrosti je zato ključno za zagotavljanje boljše prometne varnosti.

Bodite odgovorni in prilagodite hitrost! Vozniki, prilagodite hitrost svoje vožnje veljavnim omejitvam, pa tudi svojemu voznikemu znanju in izkušnjam ter razmeram na cesti!

(vir: spletne strani www.policija.si)

Šola zdravja Pungrt

Avtor članka: Jože Loc

Šola zdravja je odločno vstopila v drugo desetletje delovanja.

V četrtek, 25. avgusta, smo članice in član društva Šola zdravja veselo proslavili 11.

obletnico delovanja. Prve članice društva so program 1000 gibov idejnega vodje šole zdravja dr. Grishina začele izvajati 12. avgusta 2011. Od takrat je moč vsak dan, razen sobote, nedelje in praznikov, ob 7.30 zjutraj opaziti članice društva v oranžnih majicah, kako na zunanjih igriščih ob osnovni šoli v Šmartnem izvajajo vaje po programu Šole zdravja. Ne gre pa le za vaje, ki gotovo pripomorejo k trdnjšemu zdravju, temveč tudi za krepitev socialnih vezi, ki so se med nami ustvarile skozi leta delovanja društva. Ob izvajanju vaj se veli-

ko pogovarjamo, izmenjavamo življenjske izkušnje, komentiramo dogodke doma in okrog nas, se šalimo in se skratka zabavamo. Skupaj proslavimo tudi vse naše rojstne dneve. Najmanj enkrat na leto, ponavadi ob koncu leta, za vse organiziramo skupno kosilo v kakšnem znanem gostišču v naši bližnji ali daljni okolici. Članice in član društva si za prihodnost želimo, da bi se nam zjutraj ob 7.30 pridružilo čim več občank in občanov Šmartnega, ki jim ni vseeno za svoje zdravje. Pridite, ne bo vam žal.

Zahvala Občini Šmartno pri Litiji

Avtor članka: Jože Loc, predsednik

Pevke, pevci in zborovodkinja pevskega društva Zvon smo počaščeni in obenem hvaležni za priznanje, ki nam ga je podelila občina ob dnevu državnosti in 20-letnici Občine Šmartno pri Litiji.

Počaščeni zato, ker so opaženi naš trud in prizadevanja za ohranjanje slovenske kulture in istovetnosti. Jezik in slovenska pesem sta bila vedno tesno povezana in najmočnejše orožje, ko so v zadnjih več kot 100 letih viharne preteklosti številčno močnejši narodi zlasti s severa in zahoda nasilno skušali izničiti našo kulturo. V najtežjih trenutkih obstoja našega naroda je poleg slovenske besede ravno pesem pomembno dvigala duha, da nismo klonili! Vsega tega se pevke, pevci

in zborovodkinja dobro zavedamo, zato želimo ta biser, ki ga ima naša občina že več kot 130 let, negovati, ohranjati in predati prihodnjim rodovom. Žal kljub številnim odličnim pevkam in pevcem, ki bivajo v naši občini, pri tem nismo ravno uspešni. A to nam ne vzame poguma, da bi z našim petjem ne nadaljevali. Priznanje občine je pomembna vzpodbuda, da se bo pevsko društvo Zvon še naprej trudilo ohranjati to bogastvo in tradicijo, ki jo ima naša občina.

Društvo upokojujencev Šmartno pri Litiji

NA IZLETU V SLOVENSКИH GORICAH

Kljub visoki poletni vročini smo 4. 7. 2022 organizirali izlet v Slovenske gorice. Izbrali smo ponudbo izletniške kmetije Šenveter z Dražnega Vrha pri Sv. Ani, ki je bila ugodna in je za razliko od drugih ponujala ob prihodu kmečki zajtrk. Ponudba je imela dva predloga, čeprav sta bila oba zanimiva, smo se odločili za drugi predlog. Po izdatnem zajtrku se nam je pridružila domača vodička. Odpeljali smo se proti muzeju in galeriji v Methonsovi hiši, kjer nas je pričakal zbiratelj Etnološke zbirke in jo tudi predstavil. Ogledali smo si še razstavo v galeriji, kjer razstavljajo priznani umetniki iz Slovenije in tujine. Po ogledu razstav smo se preselili v kletne prostore, kjer je bila pokušina vrhunskih vin njihove kmetije.

Nadaljevali smo s panoramsko vožnjo, si ogledali lokacije, kjer so bivali znani Slovenci – pisatelj Dane Zajc, pesnik in igralec Tone Kuntner. Pot nas je vodila na ogled ogromnega drevesa – hrast, poimenovanega kot Oče panonskih hrastov, ki je bil najden ob mrtvem rokavu reke Mure, zakopan je bil 1500 let. Hrast je razstavljen na posebnem podstavku s čudovito zelo lepo oblikovano in izdelano slamnato streho. Odpeljali smo se še na ogled romarske cerkve Marije Snežne, poslušali zgodovino – zakaj se imenuje Marija Snežna in v čast Mariji zapeli tudi pesem. Ob izhodu so nam prijazni župljani postregli z dobro vinsko kapljico.

Ogledali smo si še mejni prehod na reki Muri, se prepeljali z brodom v sosednjo Avstrijo, nato se vrnili proti turistični kmetiji Šenveter, kjer nas je čakalo dobro kosilo, dobra kapljica in še kavica.

Preživeli smo lep dan in se z Ruditorsom in prijaznim šoferjem srečno vrnili v Šmartno ob 19. uri.

Ančka Ulčar

CELODNEVNI IZLET V ČRNO NA KOROŠKEM

Po daljšem dogovarjanju, še v času pred korono, smo se končno odločili, da obiščemo Črno na Koroškem in našo občanko, ki se je poročila v vas Koprivna, nedaleč od Črne.

Kljub napovedanemu zadnjemu vročemu četrtku, 18. 8. 2022, se nas je zbralo 31 udeležencev. Na pot smo krenili ob 7. uri zjutraj in se odpeljali z Ruditorsovim avtobusom in šoferjem Tomažem proti Velenju in čez hribe v Črno. Pot nas je vodila mimo Črne v približno 10 km oddaljeno Koprivno, ki se razprostira ob manjši istoimenski reki in okoliških hribih.

Ustavili smo se na domačiji naše nekdanje sokrajanke iz Lupinice, Marije Sirk Poljanšek. Že ob prihodu smo bili presenečeni nad mogočno kmečko hišo in velikim gospodarskim poslopjem, ki leži na čudovitem terenu, v prelepi neokrnjeni naravi. Še bolj smo

bili presenečeni nad tako lepo obnovljeno veliko staro kmečko hišo. Gospa Marija in njena družina so nas zelo prijazno sprejeli in nas tudi pogostili. Predstavili so nam celotno zgodovino kmetije, ki se bavi pretežno z govedorejo, ovčerejo in gospodarjenjem z gozdom, saj imajo v lasti okrog 70 ha gozdnih površin. Živijo na nadmorski višini okrog 800 m, kjer se jim ni treba bati vročine, kot smo je bili deležni v letošnjem poletju. Poznajo ostre zime z obilo snega, vendar jih to ne ovira, saj so na take zime navajeni. Gospa Marija poučuje na šoli v Črni, podružnično šolo v Koprivni so pred leti ukiniteli zaradi premajhnega števila otrok in jih vozijo v Črno. Po ogledu hiše, obdane z obilo cvetja, smo si ogledali tudi mlin na vodo, ki še vedno obratuje, tu meljejo pretežno ajdo. Ogledali smo si tudi ogromen skedenj in hleve, ki so bili trenutno prazni, ker je vsa živina do novembra zunaj na paši.

Po ogledu smo se odpravili na gorsko kmetijo na višini 1221 m, kjer smo imeli kosilo, nato pa smo se peš odpravili v bližnjo cerkvico sv. Ane na Jelenovem vrhu. Tam smo spoznali kip črne Marije, ki so jo romarji v zahvalo za srečno vrnitev domov prinesli okrog leta 1600 iz Španije z romanja v Compostelo.

Po ogledu bližnjih gorskih vrhov smo se odpravili nazaj v dolino mimo mejnega kamna z Avstrijo in v središče naših olimpijcev – Črno. Tu smo si ogledali cerkev in razstavo domačih vezilj, ki se pretežno ukvarjajo s klekljanjem. Ogled ostalih znamenitosti nam je prekinil dež, zato smo v bližnji slaščičarni počakali avtobus in se polni lepih vtisov odpravili proti domu. Za zaključek smo se ustavili še na Trojanah in nabavili krofe.

Na avtobusu smo podoživljali vse vtise, vsi udeleženci so bili zelo zadovoljni z lepim izletom in hvaležni naši sokrajanke Mariji in njeni družini, da so nam posvetili svoj čas in nas tudi tako lepo sprejeli. Hvala Borisu za idejo o izletu in Ančki za vsa organizacijska prizadevanja, da je izlet uspel.

Nada Pintar

Novice iz Doma Tisje

POLETNE AKTIVNOSTI NA PROSTEM

Dom Tisje Šmartno pri Litiji se nahaja v prijetnem zavetju narave. Obkroža nas nedotaknjen gozd in zelene površine, ki smo jih oblikovali v prijetne koticke za naše stanovalce in obiskovalce doma. Raznovrstne rastline krasijo medoviti park, kjer nas ob sprehajalni poti spremljajo cvetoče vrtnice. Zelišča in dišavnice se razprostirajo v zeliščnih vrtovih in bogatijo naše čute. Prijetna senca visokih dreves pred vhodom v dom pa ponuja prijetno zavetje za različne aktivnosti na prostem.

Toplo poletno julijsko jutro smo izkoristili za prijetno druženje na svežem zraku, povezali smo telesno aktivnost in druženje v našem parku, zbralo se je lepo število stanovalcev. Ob prijetni glasbi smo izvajali vaje za razgibavanje telesa in sprostili mišice, dihalne vaje so nam napolnile pljuča s kisikom, ki so ga celice raznesle po celem telesu, zato smo se počutili bolj sproščeno. Gibanje na prostem in sončni žarki pripomorejo k dvigu telesne odpornosti in psihofizičnih sposobnosti. Po vadbi so pevci domskega pevskega zbora zapeli pod vodstvom glasbenice in stanovalke doma gospe Marine

Aparnik. Po aktivnem dopoldnevu so nam postregli še s sladoledom in ledeno kavo.

Prijetno razpoloženi in veseli pogostitve smo se razveselili toplih sončnih žarkov in že snovali naslednje podobno druženje v zelenem bogastvu našega doma.

Branka Pihler, fizioterapevtka

ZAKLJUČEK PRVE FAZE PRENOVE ENOTE GRAJSKE GOSPE MATIČNEGA DOMA TISJE

Naložbo sofinancira Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj iz pobude React-EU.

Konec julija 2022 smo zaključili z gradbeno-obrtniškim deli prve faze prenove enote Grajske gospe. Izvedena je bila obnova štirih sob, v katere so se vgradile kopalnice. Sobe so opremljene s sodobnim sestrskim klicnim sistemom in tablicami za beleženje opravljenih storitev. Preuredil se je prostor, ki bo namenjen domski kapeli, vgradilo se je novo stranišče za zunanje obiskovalce. Na podstrešju se je izdelala »server« soba. Ob izvajanju del smo obnovili tudi skupno kopalnico ter z novo ureditvijo prostorov pridobili prostor za garderobe v kuhinji. Vsi prostori imajo nove tlake, električne inštalacije, ogrevanje, prezračevanje, razsvetlavo, talne obloge, opravljena so bila tudi slikopleskarska dela.

Vrednost izvedenih gradbeno-obrtniških del prve faze, ki bodo financirana iz pobude React-EU, znaša nekaj manj kot 325.000 EUR. Dobava in montaža lesene opreme je bila med 8. in 14. avgustom 2022. Druga faza obnove se je pričela konec meseca avgusta, ko smo nadaljevali z obnovami sob in skupnih prostorov na enoti Grajske gospe v gradu.

Moja Ocepek, skrbnica projekta

Ugodnosti za starejše s Sopotniki

zavod za medgeneracijsko solidarnost

Avtorica članka: Janja Smrkolj

Starejšim, ki koristijo prevoze z Zavodom Sopotniki, so po novem pri izbranih lokalnih ponudnikih storitev in za različne nakupe na voljo posebne ugodnosti.

Projekt *Ugodnosti za starejše s Sopotniki* nadgrajuje osnovno storitev zavoda, to je brezplačne prevoze za starejše. Zasnovan je na način, da starejši na dan prevoza prejmejo kupon za popust, če se naročijo za prevoz do podjetja, ki sodeluje pri projektu. Sodelujejo podjetja, ki nudijo frizerske storitve, papirnica, trgovina z medicinskimi pripomočki, cvetličarna itd. Skratka, ponudniki storitev, ki jih starejši potrebujejo.

Namen Zavoda Sopotniki je, da starejše vzpodbujamo k samostojnemu in aktivnemu življenju. Vzpodbujamo jih, da se odpravijo od doma tudi za nakup čevljev ali obisk cvetličarne ipd. in ne zgolj za obisk zdravnika. Projekt z družbeno angažiranim prispevkom podjetnikov, ki imajo posluš za starejše, obenem s popusti izboljšuje dostopnost do vsega potrebnega za dostojno starost.

Za starejše iz občin Litija in Šmartno pri Litiji v sodelovanju z Zavodom Sopotniki ugodnosti nudijo:

Tekstil, d. d. s prodajalno Slivna Litija, Urarstvo Big Ben, d. o. o., Studio Frizurca Zorana Zorica Ulčar, s. p., Cvetličarna in butik Suzi, Suzana Kobal, s. p., Lazar Martina, s. p., Mobil'c Tinca, Prodajalna Jurček, Matej Celestina, s. p., Poslovno svetovanje, Anej Jovanovič,

s. p. s Papirnico Maar, LL Viva Litija, specializirana prodajalna z medicinskimi pripomočki.

Gospo, ki redno koristi naše prevoze, smo v juliju zapeljali v prodajalno Slivna Litija in z ugodnim nakupom je bila zelo zadovoljna. Ko smo jo peljali domov, je povedala, da nas bo naslednjič, ko bo potrebovala kakšen kos oblačila, spet poklicala za kupon.

V Zavodu Sopotniki nudimo brezplačne prevoze in ugodnosti že preko 320 starejšim iz obeh občin in jim tako lajšamo stiske in lepšamo življenje.

Informacije o rezervaciji brezplačnega prevoza in kupona za ugodnost starejši prejmejo na telefonski številki 041 448 822 pri koordinatorki enote, Andreji Jerant. Vse aktualne informacije o popustih so dostopne tudi v sopotniških vozilih, kjer je na voljo promocijski letak. V Zavodu Sopotniki smo neizmerno hvaležni vsem vključenim podjetnikom, da imamo možnost, da skupaj uresničujemo poslanstvo Človek Človeku Sopotnik.

Hvala!

Vitamini in minerali

Avtorica članka: Darinka Juvan, mag. farm.

Vitamini so organske snovi, ki so potrebne za pravilno delovanje in rast organizma. V telesu delujejo kot antioksidanti, kofaktorji in koencimi v telesnih reakcijah, kot hormoni ... Splošno jih delimo na topne v vodi (vitamin C, vitamini skupine B) in topne v maščobi (vitamini A, D, E, K). Večino vitaminov vnašamo v telo s hrano, izjemoma jih tvori telo v koži (vitamin D) ali mikroorganizmi v naših prebavilih (biotin, vitamin K).

Minerali so anorganske snovi, ki jih telo za normalno delovanje potrebuje v zelo majhnih količinah. Njihove potrebe se spreminjajo glede na spol, starost, telesno aktivnost, telesno maso ... Glede na količino, ki naj bi jo dnevno vnesli v telo, jih delimo na makroelemente (natrij, kalij, kalcij, magnezij, klorid, fosfor, žveplo) in mikroelemente (železo, jod, baker, cink, krom, selen, fluor, mangan, molibden).

Z zdravo in uravnoteženo prehrano, ki vsebuje dovolj svežega sadja in zelenjave, poskrbimo za zadosten vnos vitaminov in mineralov.

Kadar pa je vnos vitaminov in mineralov s hrano nezadosten (razne diete) ali pa je njihova absorpcija pomanjkljiva, lahko to povzroči motnje presnove in številne druge bolezni. V nekaterih primerih so potrebe po vitaminih in mineralih povečane (nosečnost, povečana telesna aktivnost, bolezen, okrevanje ...), zato jih je takrat smiselno dodajati v obliki zdravil in prehranskih dopolnil. Uživanje se svetuje le omejen čas, razen če zdravnik oceni drugače.

V nadaljevanju bomo spoznali vlogo posameznih vitaminov v telesu ter njihove vire.

Vitamin A je v maščobah topen vitamin, ki ima pomembno vlogo pri ohranjanju vida. Sodeluje tudi pri rasti epitelnega tkiva, vpliva na delovanje imunskega sistema in sodeluje pri presnovi železa. V hrani živalskega izvora se nahaja v mleku, jajcih in telečjih ter govejih jetrih. V hrani rastlinskega izvora pa predvsem v zeleni, rumeni in oranžni zelenjavi.

Vitamin B1 (tiamin) ima pomembno vlogo pri delovanju živčevja, sodeluje pri nekaterih

LEKARNA LITIJA

TRG SVOBODE 1, 1270 LITIJA

WWW.MESTNELEKARNE.SI

DELOVNI ČAS

OD PONEDELJKA DO PETKA 8.00-19.30

SOBOTA 8.00-13.00

(01) 777 02 36

LEKARNA.LITIJA@MESTNELEKARNE.SI

encimskih reakcijah. Dober vir vitamina B1 so žito, polnozrnata živila, kalčki, jajca, fižol. **Vitamin B2** (riboflavin) je pomemben za tvorbo rdečih krvnih celic, za normalno delovanje živčnega in imunskega sistema. Največ vitamina B2 je v mleku, mlečnih izdelkih, oreščkih, jajcih, zeleni listnati zelenjavi, pustem mesu in stročnicah.

Vitamin B3 (niacin) pomaga pri ohranjanju zdravega živčnega sistema, sodeluje pri energijskem metabolizmu, pomaga pri oksidaciji ogljikovih hidratov in maščob. Nahaja se v oreščkih, ribah, stročnicah, mleku in perutninskem mesu.

Vitamin B5 (pantotenska kislina) ima pomembno vlogo pri presnovi mikrohranil. Vpliva tudi na zmanjšanje utrujenosti. Vitamin B5 vsebujejo stročnice, perutnina in teletina.

Vitamin B6 (piridoksin) sodeluje pri ohranjanju zdravega živčnega in imunskega sistema. Veliko ga je v perutninskem mesu, svinjini, ribah, krompirju in bananah.

Vitamin B7 (biotin) je pomemben za zdravje las, nohtov in sluznic. Z biotinom so bogate predvsem gobe, nekateri siri, jajca in jetra.

Vitamin B9 (folna kislina) je nujna za sintezo RNA in DNA, za delitev celic in rast tkiv. Veliko folne kisline je v zeleni zelenjavi, stročnicah, žitaricah, oreščkih in drobovini.

Vitamin B12 je nujno potreben za normalno sintezo rdečih krvnih celic. Bogat vir vitamini-

na B12 so drobovina, mleko, sir, jajca in ribe. **Vitamin K** ima vlogo pri strjevanju krvi, vpliva na kostno tkivo, pomemben je tudi za zdravje srčno-žilnega sistema. Največ ga je v temno zeleni zelenjavi.

Vitamin E je v telesu pomemben antioksidant. Vir vitamina E so razna olja (sončnično, repično, olivno), sončnična semena, mandlji in lešniki.

Vitamin C ščiti imunski sistem, pomaga pa tudi pri preprečevanju okužb in celjenju ran. Veliko ga je v agrumih, kiviju, zeleni papriki, jagodičevju, brokoliju ...

Vitamin D je pomemben za izgradnjo in vzdrževanje zdravih kosti. Pomembno vlogo ima tudi pri krepitvi imunskega sistema. Živila, ki so bogata z vitaminom D so ribe, jajca, pusta govedina, svinjina. Vitamin D se ob zadostni izpostavljenosti soncu tvori v koži. Za zdravje je najbolj pomemben vnos raznolike in zdrave prehrane. Kadar pa se pojavi povečana potreba po vitaminih, jih dodajamo v obliki zdravil in prehranskih dopolnil. Pri tem moramo biti pozorni, da uporabljamo naenkrat le en prehranski dodatek z enako sestavo, da ne bi prišlo do podvajanja in posledično prevelikega vnosa določenih vitaminov, kar bi lahko škodljivo vplivalo na naše telo. Če uporabljamo kakšna zdravila, se je smiselno pred nakupom prehranskih dopolnil posvetovati z zdravnikom ali farmacevtom.

Lilin vrtiljak

Avtorica članka: Aleksandra Krnc

Poletje v Lili je aktivno, ustvarjalno ... niz vsega po malem, kar se dogaja ...

- Zgodila sta se grafična delavnica na Bogenšperku pod vodstvom mentorja Jožeta Potokarja Cvrča in tiskanje grafik v ateljeju na novi grafični preši.

- Postavili smo razstavo ob 70-letnici mesta Litija v avli Občine Litija.
- Udeležili smo se muzejske noči in delavnice kaligrafskega okraševanja inicialek.
- Nekaj članov se je udeležilo ex tempora Sprehod ob Pšati v organizaciji Likovnega društva Mengeš.
- Udeležili smo se prireditve v Arboretumu v organizaciji JSKD, kjer smo nastala dela podarili v dobrodelne namene.
- Dve članici sta se uvrstili na državno

tematsko razstavo Videz tipnega v organizaciji JSKD – Sabina Slana Cvikel in Marija Lavrenčič, ki sta se tudi udeležili otvoritve v Murski Soboti.

- Začel se je študijski krožek na IC Geoss na temo epidemije. V prihodnjih tednih bodo nastajale fotografije s stališča osebne izkušnje udeležencev.

Naš atelje v poletnih mesecih ne bo zaprl svojih vrat, saj ustvarjamo in počasi zaključujemo nov projekt, ki pa naj za zdaj ostane še skrivnost.

Pevski vikend MePZ Zvon

Avtorica članka: Katarina Kragelj

Pevke in pevci MePZ Zvon in naša zborovodkinja Marija Celestina smo zadnji vikend v avgustu preživel na pevske vikendu v ČŠOD Medved nad Logatcem.

Bilo je delovno, vse dni. Zborovodkinja nam je predstavila program za leto 2022/23 in že prvi večer smo si ogledali spevoigro, ki jo bomo naštudirali. Projekt je precej obsežen, a pevke in pevci z našo zborovodkinjo smo zelo navdušeni, tako da v uspeh ne dvomimo. Učili smo se pesmi, ki so del te spevoigre, in hkrati ponovili pesmi, ki jih pripravljamo za nastope, najprej v septembru in oktobru, potem pa še do konca te sezone. Pridružil se nam je tudi korepetitor Janez Kukovica. Medse smo z velikim veseljem sprejeli nove pevke, za katere upamo, da so se med nami dobro počutile. Na pevske vikende odhajamo že dolgo časa in ta čas, ki ga preži-

vimo skupaj, nam ne pomeni samo prepevanja in izobraževanja, ampak tudi druženje, telovadbo ob jutrih, ki jo vodijo naši člani, prijetnega klepeta, sprehodov, dobre volje. Med nami se spletajo vezi, ki so enkratne in samo naše.

Iz dela RKS OZ Litija

Avtorici članka: Danica Sveršina in Irena Videc

LETOVANJE 2022

Počitnice so čas brezskrbnega veselja, druženja, novih doživetij, izletov in uživanja v radostih ob morju. Pri tem ne gre le za to, da se otroci naučijo morja, gre tudi za druženje s sovrstniki, ustvarjalne, športne in druge aktivnosti ter predvsem za to, da vsaj za kratek čas pozabijo vsakdanje šolske, zdravstvene in ostale skrbi. Območno združenje Rdečega križa Litija poleg tradicionalnih oblik pomoči socialno ogroženim družinam organizira letovanja otrok in starostnikov. RKS OZ Litija je tudi v letošnjem letu organiziralo letovanje. Otrokom je bilo omogočeno letovanje po najnižji ceni, nekateri pa so letovali celo brezplačno. Da smo lahko omogočili staršem otrok najnižji prispevek za letovanje, so nam omogočili ZZZS in donatorji. Z Zdravstvenim domom Litija sodelujemo že vrsto let, predvsem pri organizaciji in izvajanju zdravstvenega letovanja otrok, sodelovanje pa poteka tudi pri drugih nalogah s področja dejavnosti RKS OZ Litija.

LETOVANJE OTROK V MPD FRANKOPAN PUNAT, OTOK KRK

Prva skupina otrok je odšla na letovanje v Punat, letovali so od 3. 7. do 13. 7. 2022. Le-

tovalo je 36 otrok, za katere so skrbele tri vzgojiteljice, Andreja, Anita in Ivi. Na letovanju je bilo organiziranih veliko aktivnosti. Otroci so plavali, supali, igrali družabne igre, telovadili, starejši fantje so se povzpeli na hrib nad Punatom, od koder je čudovit razgled na Krk, Plavnik, Cres ter na manjši otok Košljun. Otroci so uživali na izletu z ladjico v mesto Krk. Organizirane so bile štafetne igre, delavnice aikida, večerno kopanje, Pokaži, kaj znaš, športne igre ... Letovanje je za udeležence prehitro minilo.

LETOVANJE V MZL RKS DEBELI RTIČ

»Letovanje je za otroke posebno doživetje, posebno pa še za otroke iz socialno šibkih družin. Predvsem pa so pomembni medsebojno druženje, pogovori, tkanje prijateljskih vezi in čim več lepših preživetih in doživetih dni.« V Mladinskem zdravilišču in letovišču RKS Debeli rtič si prizadevajo, da bi bilo bivanje otrok čim bolj pestro, zanimivo in razgibano.

Na sedemdnevno letovanje v mladinskem zdravilišču in letovišču, ki je potekalo od 16. 8. do 23. 8. 2022, smo sprejeli 40 otrok, zanje so skrbeli štiri vzgojiteljice, Aniti in Ivi sta se pridružila še Maja in Anže. Tudi na Debellem rtiču so otroci uživali, plavali, telovadili,

se igrali družabne igre, sodelovali v tematskih večerih ...

BREZPLAČNO LETOVANJE OTROK V MZL RKS DEBELI RTIČ

Rdeči križ Slovenije vsako leto pripravi načrte letovanj socialno ogroženih otrok z namenskim sredstvi FIHO in namenskim donatorskim sredstvi – Radio 1, akcije Pričarajmo nasmeh, Peljimo jih na morje in Teden dobrodelnosti. Podjetje TUŠ je letos že 20. leto zapored namenilo sredstva za brezplačno letovanje 500 socialno ogroženih otrok. Z namenskim sredstvi bo v MZL Debeli rtič brezplačno letovalo kar 880 otrok.

Strokovne službe so za otroke na teden-skem preživljanju počitnic pripravile pester animacijski program, ki spodbuja nova spoznanja, smeh in sprostitev, številne ustvarjalne delavnice in različne športne aktivnosti, izlet z ladjico, kopanje in učenje plavanja, zabavo z glasbo in plesom in še in še. Za mnoge otroke so to edine počitnice, ki jih lahko preživijo brezskrbno, mnogi med njimi pa tudi prvič vidijo morje in zaplavajo v njem.

Po razdelilniku je z našega območja letovalo 12 otrok v terminu 13. 8.–20. 8. 2022. Predloge za letovanje otrok so nam poslali iz krajevnih organizacij.

PREJEM PREHRANSKIH PAKETOV

Prejeli smo prehranske pakete FIHO skupaj s pralnim praškom. Prostovoljci krajevnih organizacij jih bodo v mesecu septembru razdelili pomoči potrebnim.

Dogajanje v župniji

Avtor članka: Janez Ferlež

V nedeljo, 12. junija, smo imeli v župnijski cerkvi sv. Antona Padovanskega v Veliki Štangi farno žegnanje. Imeli smo dve maši.

Ob 8. in 10. uri. Glavna slovesnost je bila ob 10. uri. Vodil jo je domačin, g. profesor, prelat dr. Janez Juhant. Zbralo se je lepo število ljudi. Seveda se mnogi zaradi korone še ne upajo v gnečo, zato jih je bilo vseeno nekoliko manj kot včasih.

Na ta praznik smo se pripravljali s tako imenovanimi Antonovimi torki. 13 Antonovih torkov je bila zvečer sv. maša, pri kateri smo poslušali zgodbe iz Antonove-

ga življenja. Vedno smo slišali še kakšno župnikovo pesem ob kitari. S tem bomo nadaljevali, tako bo tudi drugo leto pripravna na farno žegnanje z Antonovimi torki. Lepo povabljeni.

V nedeljo, 19. junija, ob 19. uri, je bil v Športnem parku Komun koncert pojočega patra, župnika Janeza Ferleža. S spremljevalnim ansamblom Dejavu bendom in vokalistkami Mili, Dolores in Valerijo je predstavil mnoge svoje uspešnice. Vse je

posnela tudi TV Exodus, tako si boste lahko kdaj posnetek tudi ogledali.

Župnik Janez Ferlež vodi tri župnije, zato smo se letos odločili, da prvič izvedemo oratorij za otroke. Posebej smo povabili otroke iz treh rajskih far. Otrok je bilo 47, zanje pa je skrbelo 12 animatorjev. Vsi smo bili zelo zadovoljni, posebej otroci, zato bomo oratorij gotovo izvedli tudi

drugo leto.

Župnik Janez je imel letos srebrno mašo (25 let duhovništva). Najprej je praznoval v domači fari Stoperce (Haloze), kamor smo tudi mi potovali z enim avtobusom in se veselili z njim. Ponovitve srebrne maše pa je imel še na Prežganju (15. avgusta), v Štangi (21. avgusta) in na Jančah (28. avgusta).

Zakonski jubilentje

Avtor članka: Uroš Pušnik

»Ko gledamo poročne slike, ugotovimo, da leta sicer naredijo svoje, a žar in nasmeh ostajata,« so besede župnika Marka iz nagovora pri sv. maši ob slovesnosti zakonskih jubilentov v Šmartnem pri Litiji.

V nedeljo, 28. avgusta, je v slovesnem sprevodu v cerkev vstopilo 20 parov, letošnjih zakonskih jubilentov, ki obhajajo od 10 pa vse tja do 60 let zakonskega stanu. *»Prišli ste danes pred oltar, tako kot pred leti, ko ste prosili za zakonski uspeh in blagoslov; danes pa se za skupno prehojeno pot zahvaljujete in prosite za nadaljnji blagoslov, uspeh, za otroke, vnuke ...«* je poudaril župnik Marko.

Lepo doživeti obred in sveto mašo je spremljalo ubrano in mogočno petje farnega zbora.

Ta dan je bil zagotovo dan veselja, druženja ter lepih in prijetnih voščil. Klerna in trdna zakonska zveza je danes krepko na preizkušnji, zato so nam, predvsem mladim generacijam, jubilanti, ki obhajajo že desetletja skupnega življenja, velik vzor ljubezni, skupnega življenja, sobivanja.

Zakaj je dobro biti član Obrtno-podjetniške zbornice?

Avtorica članka: Rosana Škulj

Mnenja o tem so seveda različna, zagotovo pa velja: član, ki se zaveda vsega, kar zbornica kot učinkovit varuh pravic in interesov obrtnikov in podjetnikov izbori zanj v obliki ugodnejših zakonskih obveznosti, in ki uporabi vsaj nekaj od tega, kar mu zbornica ponuja v obliki svojih storitev, je svojo članarino dobro naložil.

- Zato ker smo zbornica malih in smo njihov glas.
- Zato ker dobro poznamo probleme in interese obrtnikov in malih podjetij ter jih uspešno zastopamo pred vlado oziroma državo.
- Zato ker smo blizu članov.
- Zato ker smo za člane še vedno najboljši »servis« in se posve-

timo prav vsakemu izmed njih.

- Zato ker skrbimo, da so člani dobro informirani.
- Zato ker članstvo v OZS poleg vsega naštetega prinaša tudi vrsto drugih ugodnosti.

Član Obrtno-podjetniške zbornice je lahko vsaka fizična ali pravna oseba, ki opravlja obrtno dejavnost ali domačo in umetnostno obrt oziroma katerokoli drugo pridobitno ali nepridobitno dejavnost. V prvi polovici letošnjega leta so se včlanili naslednji podjetniki oziroma firme:

- BOJKA, trgovina z oblačili, Bojana Ahac, s. p.
- ROML, raziskava trga, Rok Mlakar, s. p.
- Dobravec dimnikarstvo Dobrdim, d. o. o.
- AVTOSERVIS SOKLIČ, trgovina in storitve, d. o. o.
- Strojne inštalacije HITEH, Miha Murnc, s. p.
- Instalacije Novak, Aljaž Novak, s. p.
- Strojne inštalacije, Janez Godec, s. p.
- Montaža stavbnega pohištva, Uroš Kramberger, s. p.
- MODULARIS TEH, trgovina na debelo z drugimi napravami in opremo, d. o. o.
- Gradbeništvo in cementni izdelki, Vinko Praprotnik, s. p.
- DEA fotografija in ostale storitve, Tadeja Gregorin, s. p.

RD Herz Šmartno vstopa v novo sezono 2022/23

Avtorja članka: Aleš Hauptman in Ernest Mrzel

V lanskem sezoni se je v Šmartnem pri Litiji ponovno igrala prva Liga NLB. Po trdem boju za obstanek v ligi in nekaj spektakularnih tekmah (v spominu bo predvsem ostal remi na domači tekmi proti ekipi Trebnjega) se nam na koncu ni izšlo.

Ob zaključku sezone smo na tradicionalni Dan rokometu v program dodali še zaključno veselico z Atomik Harmonik. Odziv na celoten dogodek je bil fenomenalen in z veseljem vam lahko potrdimo, da smo sklenili s tem formatom nadaljevati tudi naslednje leto.

Članska ekipa je z začetkom avgusta pričela s pripravami na novo sezono, ki jo bo igrala v 1. B rokometni ligi. Na Dnevu rokometu smo se poslovili od Benjamina Cirarja, Andraža Justina, Janeza Gruma in Jakoba Pelka. Vsi omenjeni bodo tudi v novi sezoni igrali v klubih prve Lige NLB.

Naše članske vrste pa sta pred novo sezono okrepila bivša igralca RD Rudarja iz Trbovelj – igralec na levem krilu **Luka Markošek** in srednji zunanji **Andraž Stanič**. Novo zasedbo sestavlja 18 igralcev

in 3 vratarji. Na čelu strokovnega dela ekipe ostaja glavni trener Aleš Šmejč. Letos se mu bo v vlogi pomočnika pridružil še nekdanji glavni trener članske ekipe Jaka Keše. Posebne treninge vratarjev bo vodil kapetan Midhad Muratović. Za fizično moč igralcev bo še naprej skrbel naš strokovni sodelavec Jon Čopar. Prišlo pa je tudi do dveh sprememb. Na mesto maserja članske ekipe prihaja bivši igralec Aleš Gabrovec. Z mesta vodje članske ekipe pa se z letošnjo sezono poslovlja Mitja Verbovšek, ki se mu ob tej priložnosti zahvaljujemo za izjemno preteklo delo in vso tehnično ter psihološko podporo članski ekipi. Mitja prevzema funkcijo koordinatorskega članskega moštva, na njegovo mesto pa v novi sezoni prihaja Jože Repovš.

Pred sezono so se na seznamu poškodovanih znašli Jure Žižek, Nejc Hofer, Luka Gradišek in Rene Bučar. Vsem želimo uspešno okrevanje in čimprejšnjo vrnitev.

Članska ekipa se je pred sezono mudila tudi na pripravljavnih tekmah. V gosteh je premagala zasedbi MRK Ljubljane in ŠD Mokerc - Kiga. Sodelovali so na Svišovem tradicionalnem turnirju v Ivančni Gorici in se v gosteh pomerili z ekipo RD Riko Ribnice.

Nova sezona se je za naše člane začela 10. 9. na gostujoči tekmi v Radovljici. Prva domača tekma bo predvidoma 17. 9., ko k nam prihaja ekipa RK Grosuplje – vsi vljudno vabljeni na tekmo. September pa bo naša članska ekipa zaključila 24. 9. v gosteh pri ekipi RK Jadran Hrpelje - Kozina.

Z avgustom pa se v pogon vračajo tudi mlajše selekcije. Še naprej bo starejše dečke A (SDA) in kadete vodil trener Robert Šafarič. V novi sezoni bo njegov pomočnik igralec članske ekipe Rok Ribarič. Vodja kadetov, SDA in koordinator mlajših selekcij bo še naprej Marin Morgan.

Mlajše dečke A, B in C bodo vodili trenerji Filip Gradišek, Jaka Keše (pomočnik bo Luka Kukovica) in Jani Peterlin. V mesecu septembru bodo pričeli z vadbo tudi vsi rokometaši in rokometašice mini rokometa in osnovne selekcije. Trenerji pri najmlajših so Aleš Šmejč, Jani Peterlin, Filip Gradišek in Tanja Oder.

Vse novice glede nove sezone in spremljanja tekem bomo objavljali na naši Facebook in Instagram strani, kjer si lahko ogledate vse zadnje novice.

Gledalce vabimo k nakupu »klubskih podpornih kartic« za sezono 22/23, ki med drugim omogočajo ogled vseh domačih tekem sezone, personalizirano podporno kartico in majico RD Herz Šmartno v vaši velikosti. **»Borimo se za Šmartno!«**

Foto: Blaž Bratkovič, Aleš Cipot

POSTANI ROKOMETAŠ

Vse fante od 1. do 9. razreda OŠ in dekleta od 1. do 5. razreda OŠ, ki jih zanima ROKOMET, VABIMO, da se vpišejo v ROKOMETNO ŠOLO.

Vpišete se se lahko preko e-pošte info@rdsmartno.si ali pa se oglasite na enemu od treningov mlajših selekcij RD HERZ ŠMARTNO v Dvorani Pungrt.

Za več informacij pokličite na mobilne številke:

- starejši dečki (2008/09): 041-635-201 Robert Šafarič
- mlajši dečki (2010): 031-766-215 Filip Gradišek
- mlajši dečki (2011): 041-941-493 Jaka Keše
- mlajši dečki (2012): 040-557-255 Jani Peterlin
- mini rokometa (2013/14): 040-820-974 Tanja Oder
- osnovna selekcija (2015 in ml.): 031-359-836 Aleš Šmejč

VPIŠI SE ZDAJ

040 629 384

splošne informacije

f

g

yt

Rokometni tabor Pacug 2022

Avtor članka: RD Herz Šmartno

V času od 28. 6. do 2. 7. 2022 je potekal rokometa tabor Pacug 2022. V torek, 28. 6. 2022, smo se, 54 otrok in 8 mentorjev, vkrcali na avtobus in kombi ter se odpravili proti otroškemu letovišču v Pacug. Pot ni bila prenaporna in kaj kmalu smo bili že na našem cilju.

Naša prva naloga je bila nastanitev v počitniških hišicah, kjer so se otroci razdelili po sobah in razpakirali svoje kovčke. Po kosilu smo čas namenili izdelovanju logotipov in uživanju na plaži ter prvemu kopianju.

Drugi dan smo začeli z jutranjo telovadbo, dopoldan pa je bil čas namenjen tekmovanju v rokometu in igri med dvema ognjema. Po kosilu smo preostanek dneva namenili uživanju na plaži ter igriščih. Večer je bil namenjen druženju, na vrsti je bila tradicionalna tombola.

Tretji dan sta sledila jutranja telovadba in zajtrk, po zajtrku pa je sledila vožnja z ladjico in ogled Pirana. Z ladjo smo si na poti nazaj ogledali tudi školčiče. Večer je bil ponovno namenjen druženju, zato smo pripravili kino večer, ko so otroci uživali v gledanju risanege filma.

Predzadnji dan tabora smo namenili igranju rokometu in odigrali smo tudi izjemno pomembno tekmo otroci vs. mentorji. Zvečer je na žalost sledil zaključek z razglasitvami nagrad za najboljše posameznike ter skupine.

Zadnje jutro smo namenili pospravljanju in pakiranju, nato pa se počasi odpravili proti domu. V Šmartno smo z lepimi občutki in spomini prišli v opoldanskih urah.

Dragi rokometaši in rokometašice! Z vami smo preživeli čudovitih pet dni, za kar se vam zahvaljujemo. Prav tako upamo, da ste vsi uživali še bolj kot mi ter da se zopet vidimo na naslednjem rokometa taboru, na katerem bo še bolj pestro in zabavno kot letos. *Mentorji RD Herz Šmartno: Aleš, Andraž, Katjuša, Jaka, Jani, Urban, Tim in Žiga.*

Postani rokometas, vpiši se zdaj!

Avtor članka: RD Herz Šmartno

Zakaj postati rokometas? Zakaj vpisati otroka v rokometno šolo? Zakaj omogočati strukturirane treninge rokometna od najmlajše generacije pa do vrhunske ravni? Zakaj nuditi finančno podporo lokalnemu rokometnemu klubu? In nenazadnje – zakaj spremljati rezultate in gledati rokometne tekme? Kaj je pri rokometu tako posebnega?

Raznolikost rokometne igre – gibalna sposobnost, koordinacija, gibljivost, natančnost, moč, hitrost, ravnotežje in vzdržljivost, vse to so fizične vrline, ki se jih skozi proces rokometna naučijo rokometasi. Ustrezna razvitost omenjenih sposobnosti rokometasem navadno omogoča lažje premagovanje različnih gibalnih situacij tudi izven rokometna igrišča ali v kateremkoli drugem športu.

Psihološka sposobnost – predvidevanje situacij, hitrost reagiranja, tajming, motivacijska pripravljenost, odziv na stresne situacije in zbranost so lastnosti, ki niso pomembne samo pri rokometu, ampak tudi v drugih življenjskih situacijah.

Timski duh in pripadnost – zmagujemo skupaj in tudi izgublamo skupaj, to je ena od najpomembnejših vrednot, ki jih učimo v rokometu. Skupaj smo v zmagah in porazih, pri premagovanju ovir si med seboj pomagamo. Pri treniranju in igranju rokometna nastajajo trdne socialne vezi, ki mnogokrat trajajo tudi dolgo po končani profesionalni ali amaterski karieri.

Urejen in stabilen rokometni klub z jasno vizijo, določenim poslanstvom in odličnim strokovnim kadrom, ki bo otrokom še naprej omogočal vzgojo v športnem duhu za zdravo življenje. Poleg treningov rokometna skrbimo še za raznolike dogodke in prireditve, na katerih sta v ospredju zabava in druženje, kot so Rokometni dan z zaključno veselico, tabor, interni turnirji, izleti, druženja in še marsikaj. Skupek vseh naštetih dejavnikov vpliva tudi na samozavest igralcev, zaradi katere lahko napredujejo in premagujejo meje v rokometni igri in seveda nasploh na vseh področjih v življenju.

Vabimo vse fante od 1. do 9. razreda OŠ in dekleta od 1. do 5. razreda OŠ, ki jih zanima ROKOMET, da se vpišejo v ROKOMETNO ŠOLO. Vpišete se se lahko preko elektronske pošte info@rdsmartno.si ali pa se oglasite na enega izmed treningov mlajših selekcij RD HERZ ŠMARTNO v Dvorani Pungrt.

Za več informacij nas lahko pokličete na mobilne številke:

- starejši dečki (2008/09): 041 635 201, Robert Šafarič,
- mlajši dečki (2010): 031 766 215, Filip Gradišek,
- mlajši dečki (2011): 041 941 493, Jaka Keše,
- mlajši dečki (2012): 040 557 255, Jani Peterlin,
- mini rokomet (2013/14): 040 820 974, Tanja Oder,
- osnovna selekcija (2015 in ml.): 031 359 836 Aleš Šmejc,

SPLOŠNE INFORMACIJE: 040 629 384. Nove člane vpisujemo cel mesec september, zato vljudno vabljeni med nas!

*Pred klopcu spet vrtnica je zacvetela,
a tebe ni, da bi cvetke ji štela.
Za večno srečo pri Bogu si se namenila,
da tam gori za nas bi vdano prosila.
V molitvi smo združeni s teboj.*

V SPOMIN

IVANKA KOLEŠA

iz Zavrznika

Minilo je žalostno leto, odkar te več ni draga mama.
Hvala vsem, ki jo ohranjate v lepem spominu ter stojite ob njenem grobu.

Pogrešamo te.
Vsi tvoji

*Je čas, ki da,
je čas, ki vzame,
pravijo, je čas, ki celi rane,
in je čas, ki nikdar ne mine,
ko zasanjaš se v spomine.*

V SPOMIN

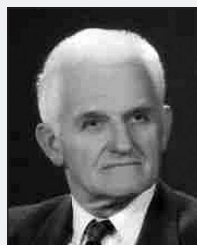
ANGELA SOKLIČ,

29. 5. 1930–31. 8. 2021,

iz Vintarjevca.

Hvala vsem, ki se je spominjate, prižigate svečke ali stojite ob njenem grobu.

Vsi njeni

V SPOMIN

Mineva šest let, odkar se je od nas za vedno poslovil naš najdražji

FRANC HOSTNIK

(10. 1. 1926–23. 9. 2016)

iz Šmartnega pri Litiji, Grumova cesta 14.

S solzami v očeh smo mu hvaležni za prekratke trenutke, ki smo jih lahko preživel z njim.

Močno ga pogrešamo soproga Slavi, sin Boštjan s soprogo Jelko in hči Urška ter vnuki Boštjan, Klemen in Domen.

Jezuiti na gradu Bogenšperk

Avtor članka: Tim Šteferl

Jezuiti so od leta 1897 delovali pri sv. Jožefu v Ljubljani (na Poljanah). Po drugi svetovni vojni jim je ljudska oblast zaplenila celotno premoženje. Bili so obtoženi sodelovanja z okupatorjem, nekateri so bili obsojeni na zaporne kazni, ostali pa so bili leta 1949 preseljeni na tedaj zapuščen grad Bogenšperk, s seboj so smeli vzeti le najnujnejše.

Ob njihovem prihodu je bil grad v žalostnem stanju. Stavba je bila brez oken in vrat, električna napeljava je bila uničena, tapete in ploščice potrgane. V nekdanji grajski kapeli je ostal samo zidan nastavek oltarja in nekaj razbitih klopi. Jezuiti so kmalu začeli grad zasilno urediti za bivanje. V okolici gradu so zasuli strelske järke, ki so jih za seboj pustili Nemci, uredili vrt, jedilnico in hišno kapelo (sprva v današnji knjižnici, kasneje v okroglem stolpu). Sobane so ogrevali s kurjenjem žagovine, ki so jo dobili od Lesne industrije Litija. Lončenih peči niso uporabljali, saj pečnice niso več tesnile, zato se je iz peči v sobah močno kadilo. Že od vsega začetka so jim z različnimi uslugami (predvsem hrano) pomagali okoličani. To takrat sicer ni bilo prepovedano, ni bilo pa zaželeno.

Jezuiti so bili na gradu kot »*persone non grate*« ves čas pod nadzorom OZNE (Oddelek za zaščito naroda, jugoslovanska varnostno-obveščevalna služba, kasnejša UDBA op. p.). Jezuiti so z Bogenšperka upravljali z župnijama Primskovo in Šentlovrenc, obiskovali pa so tudi druge župnije po Sloveniji. Na potovanja (tudi daljša) so se sprva odpravljali peš, z avtobusom ali vlakom. Šele kasneje so jezuiti dobili tudi manjši avto Fiat 500 »Topolino«, ki jim je olajšal prevoz do Litije (predvsem po nakupih in do zdravnika). Grad so ves čas za silo vzdrževali, da so ustavili nadaljnji propad, občasno pa so Bogenšperk razkazovali tudi radovednim obiskovalcem. Na Bogenšperku so uredili tudi kapelo, v kateri so izvajali maše za okoliške prebivalce. Vrt jezuitov je bil večkrat tarča otroške razposajenosti. Na vrtu je bil večji nasad jagod, ki so jih otroci pogosto hodili »rabutat«. Zanimivo je, da kapele na Lihtenberku jezuiti niso nikoli uporabljali. Jezuiti so na gradu Bogenšperk ostali vse do leta 1964, ko so z gradu odšli v Borovnico, Veliko Loko, Ljubljano in Maribor. Zadnji

Bogenšperk v času jezuitov (vir: župnija Dravljje)

Improvizirana hišna kapela v okroglem stolpu gradu Bogenšperk (vir: Arhiv slovenskih jezuitov)

od jezuitov je grad zapustil predstojnik, pater Janko Demšar. V dnevih pred odhodom so jezuiti grad popolnoma pospravili »od vrha do tal«. Po njihovem odhodu je Občina Litija na gradu izvedla najnujnejša popravila, predvsem krovna dela, da grad ni nadalje propadal, nato so grad dobili v upravljanje Investicijski biroji Trbovlje.

Šmartno